

მეგობრები

G45/
2004/2

2004
№5-6

მისილი იხ. მხ-2 მხ.

შურნალი ქალებისა და
ოჯახისათვის

მთავარი რედაქტორი
ლია კაკაბაძე

სარედაქციო
კოლეგია:

- მარიკა ბარათაშვილი
- ნაზი თარგამაძე
- ცინარა ტარეღაძე
(მხატვარი რედაქტორი)
- ირმა ჩოფიაშვილი
- ნინო ჯავახიშვილი
- მარინე ნაკაიძე

ნაწული აუკია
ტექნიკური რედაქტორი

დამფუძნებლები - შურნალი
„საქართველოს ქალის“
შურნალისტები

რეგისტრაციის №06/4 897

გარეკანის პირველ გვერდზე -
სალომე ზურაბიშვილის და ვანო
კაშაის ოჯახი;

მეთოზეზე - მოლა.

„Sakartvelos Kali“

Georgian Woman. A Magazine
for Women

შურნალი გამოდის
1923
წლიდან

1 ივნისი
ბავშვთა
დაცვის
საერთა-
შორისო
დღია

პატარების „ბრძნული“ გამონათქვამები

ჩვენი ცხოვრების მიზანი ჩვენი ბავშვებია. ყოველი ახალი წელი მათ ერთი წლით ზრდის. როცა ვუკვირდებით, როგორ მტკიცელებენ, როგორ აზროვნებენ, მსჯელობენ, სისხარულს ვერ ვფარავთ და ვიყურებთ მათ „ბრძნულ“ გამონათქვამებს.

სასიამოვნო განწყობისათვის ურიგო არ იქნება თვლით გადავკვილო ამ ჩინაწერებს, მიუხედავად იმისა, რომ ბავშვებს, გაიხსენებთ ჩვენი ბავშვობის წლებიც, რაც ამდღევალს განწივებს შვეტიცხნისა და ვინ იცის, იქნებ ბავშვობაში დაბრუნებაც ეინატროთ.

წინაშე

წინაშე ავეჯებულ ნუშის ხე დაინახა და გაცეცხულმა წამობახა:

— დედო, ვინ შეაყარა ამ ხეს ამდენი ბატბუტი?

ანა დაპითნია:

ზამთარში, როცა ბინაში ძალიან ციოდა, პატარა ანას აჭყედნენ, მერე ისევე ლოინისი აწვედნენ და წივების კითხვით არიობდნენ.

ერთხელ ანას ჰკითხეს, სად ცხოვრობო.

— ლოინისი, — უპასუხა ბავშვმა.

ფარანაო პრისთაძე:

ცოცხლად დაბრუნებულ ფარანაოს ოჯახში ეკითხებიან:

— რა მოეწონა ველაზე მუტად ცირვში?

— ბურბუშლა და კიკაკილა.

მიხა ქარაძე:

პატარა მიხაემ მინდორში ძროხა დაინახა, რომელსაც იცისინებოდა.

— ბიცილა, უთხარი რა ძროხას, მომეც ცოტა კვე!

თამარ ღიპარიანი:

შუშის ვიდეო გამოჩენისას მთელი ოჯახი შეუჩუბებული ახედავდა ხოლმე ჩამქვალ ნათურას და იხილავდა:

— ოჰ, ეს მთავრობა!

დენის შორეი გამორთვამე პატარა თემურყიო

ვითხო:

— დედო, მოაგრობა ჩვენს ჭერში ცხოვრობს?

სოფო სარგულაძე:

სოფოს საჩუქრად სათამარო ძალით მოუტანეს.

— რა დიდი პატარა ძალია! — აღტაცებით შესძახა ბავშვმა.

გური საგარეიძე:

— მამო, არჩვენებში ხმა არ მისცე, რა!

— რატომ?

— შენ ხმა აღარ გეჭენა.

მიხაე სპინაძე:

მიხაე ბებია ბაზარში წაიყვანა. შინ დაბრუნებულს დედამ ჰკითხა, ბაზარში რა ნახეო.

— ბებია ბაზარში დადიოდა და ამბობდა, ვეწლაფერს ცეცხლი უკაიო. მე კი ცეცხლი არსად დამინახავს.

ირაკლი ცინელაშვილი:

ოჯახში ცხერის ხორცს წვედნენ. ბებია ამ ხუნმა შეუწავა და სარემოს გამოღება ითხოვა. ირაკლი, რომელსაც ძალიან უყვარს ხორცი, ატრდა:

— ხეი რომ გართე ვავუშუათ, ჩვენ რაღა ვუპაიო?

თამარო ტაღლა:

თამაროს დედამ კატლეტები ტრამზე მრგვალად შემოაწყო და შესწავად დადგა.

— დედა, კატლეტების ზილიანს აყვებ?

ალბათ, ღვთის ნება იყო...

ა

ჭარაში გიორგოზას ელოდნენ... ტელე-ეკრანზე ასლან აბაშიძე გამოჩნდა. „წადით, ძალიან გთხოვთ, სახლებში წადით! მოდის იარაღით დატვირთული

200 მანქანა. მოდიან ჯარისკაცები. განერიდეთ, ძალიან გთხოვთ“... ასე ეთხოვებოდა იგი თავის გარემოცვას შორეულ რუსეთში გაფრენის წინ.

მაგრამ არც 200 მანქანა გამოჩენილა ბათუმში და არც შეიარაღებული ჯარისკაცები შემოსულან. მშვიდობიანი გიორგოზა შემოდიოდა.

ასლა ბევრს ლაპარაკობენ, ასლან აბაშიძეს პოსტიდან გადადგომის შესახებ განცხადება არ გაუკეთებიაო. ოფიციალურად ასეა. ჯერ კიდევ ვველაფერს ღრმა ანალიზი სჭირდება, რადგან იმ დღეებში მოვლენების განვითარება ელვისებური და მოულოდნელი იყო.

მოულოდნელი იყო თუნდაც ამინდის ცვალებადობა – წვიმა და ქარი მაისში. არა და, აჭარა მაისით ბრწყინავს. ტიცინანც ხომ ამბობდა: „მაისი ყველაზე არის მაისი, მაგრამ ბათუმში მაინც სხვა არის“.

და მაინც ამ წვიმიან მაისს ხიდების დანგრევა მოჰყვა. ხალხის მოთმინების ფიალა აივსო და გადმოვიდა, აჭარლები ადიდებულ მდინარეებდა დაიძინენ და ბათუმის ქუჩები აავსეს. მათი დაწინაურება შეუძლებელი შეიქნა. ამიტომ თავ-პირში

ხელ-კეტები ჩაცხეს, დაასისხლიანეს, ცივი წყლის ჭავლი მიუშვირეს. ამით ცდილობდნენ წელში გატეხვას, მაგრამ ვერ შეძლეს. დასისხლიანებულები, გაწუწულები ფეხზე დგებოდნენ, იმართებოდნენ და უფრო ხმამაღლა გაჰყვიროდნენ:

„წადი, წადი“.

ხალხის მდინარის შეკავება რომ შეუძლებელი იყო, ამაში ასლან აბაშიძე რუსეთიდან სპეციალურად ჩამოსულმა სტუმარმაც დაარწმუნა. მანაც ვაჭიშვილთან და რამდენიმე ახლობელთან ერთად აჭარა დატოვა.

„ქართველებო, – დაირხა მამის საქართველოში პრეზიდენტის ნაცნობი ხმა, – აჭარა თავისუფალია, მოვილოცავთ გამარჯვებას!“ მაისის გიორგოზა თენდებოდა.

ესეც მოსალეოც

იყო.

დილა მოწმენდილი, უდრუბლო...

გიორგოზა დღეს აჭარაში რაც მოხდა, შემთხვევითი არ ფოფილა. წმინდა გიორგის მაღლი გვეფინა.

აჭარის ხელისუფლების უსისხლოდ შეცვლა მსოფლიოში უპრეცედენტო იყო. ამიტომ ეფერებოდა ყველას პრეზიდენტი: „ღებო და მძებო! ჩვენ გავიმარჯვეთ. საქართველოს გაერთიანება დავიწყო“.

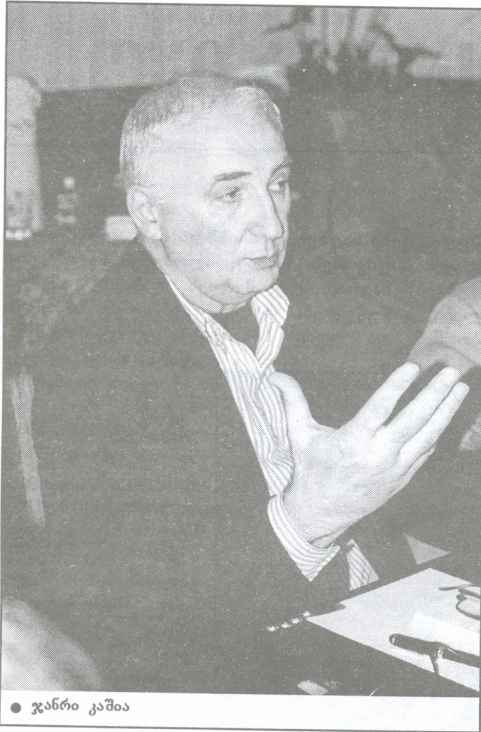
ეს ალბათ, ღვთის ნება იყო.

ლია კაპაბაძე

საქართველოს
პარლამენტის
პრეზიდიუმი
ბიბლიოთეკა

ჩვენს სტუმარია ჟურნალისტი ჯანრი კაშია

● ჯანრი კაშია

მე და სალომი

იტინგული თოქ-შოუს პროექტის ავტორი ბ-ნი ჯანრი კაშია თავისი ჟურნალისტური მოღვაწეობით ასევე ქართული საზოგადოებრივი ცხოვრების განვითარებისათვის იღწვის. საინტერესო დეტალი: მის ყოველ გადაცემაში აქტიურად მონაწილეობენ და საკუთარ აზრს გამოთქამენ სტუდენტი ახალგაზრდები.

– ბ-ნი ჯანრი, როგორ შეაფასებდით საქართველოს სახელმწიფოებრივი განვითარების უახლეს ისტორიას?

– საიდან დაეიწყოთ, დამოუკიდებლობის გამოცხადებიდან თუ უფრო ადრეული პერიოდებიდან? ვირჩევდი ე.წ. „პერესტროიკიდან“ (ჩვენებურად გარდაქმნაა, მაგრამ თავისე შინაარსით რუსული სიტყვა უფრო შეეფერება), იგი საბჭოთა კავშირში „სტანგაციის პერიოდს“ მოჰყვა. ამ მოვლენამ გარკვეული ტენდენციები გამოაგონა, რამაც ჩვენში შემდგომ უფრო მწვავედ იჩინა თავი.

„სტანგაციის პერიოდად“ ბრეჟნევის მმართველობას მოიხსენიებენ, იგი ტოტალიტარული რეჟიმისათვის უარყოფით მოვლენად ფასდებოდა. მაშინ ბიუროკრატია გაირყვნა და ზნეობა დაეცა. ეს უზნეობის ორობტრი-ალი, ჩვენი გაგებით, კარგაც იყო, იმიტომ, რომ საბჭოთა სისტემის ნგრევას აჩქარებდა. მაგრამ მეორე მხარედ ჰქონდა, რაც შემდგომ უარყოფითად გამოვილი-ნდა.

დაინგრა თავისი სიმძიმით საბჭოთა სისტემა, ტოტალიტარული წყობა, რომელშიც სხვადასხვა ერები ძალით იყვნენ გაერთიანებულები, მაგრამ უზნეობა და გერნა და დიდ პრობლემად გვექცა.

სტანგაციის ბოლო წლებში KFB-ეს რეპრესიული აპარატი ძალაუფლების განმტკიცებას ცდილობდა. დისიდენტური მოძრაობაც იმისათვის დაჭირდათ, რომ ბრძოლა გამოცხადდებინათ, თავისი საჭიროება დამტკიცებნათ. ეს მექვიდეროა „პერესტროიკას“ ეგო. ამ დროს აშშ-ში, ქვეყნის სათავეში რეიგანის მთავრობა მოდის. რინაღდ რეიგანმა ძლიერ მრჩეველთა გუნდი შემოიყრიბა – ყველა ანტიტოტალისტო, ანტი-საბჭოელი. მაშინ ამერიკამ თავისი სტრატეგიული განვითარების კურსი შეცვალა, საბჭოთა კავშირის წამბამკელობაზე ხელი აიღო. ახლა რომ ბევრს საუბრობენ „ვარსკვლავური ფარის“ სახელით ცნობილი ამერიკელების ატომური თავდასხმისგან თავდაცვის სისტემაზე, მისი დამუშავება მაშინ დაეიწყო. საბჭოთა კავშირის სათავეში კი გორბაჩოვის მთავრობა მოვიდა. სწორედ მიხედ გორბაჩოვს ეკუთვნის ფრაზა – მტერმა ამოგვიცნო და ჩვენს აღარ ეშინია... მაშინ მოიოვნეს „პერესტროიკა“. სხვათაშორის, ეს 37-ნი სტალინის თქნა იყო. ყოველ შემთხვევაში ტექსტები ერთიერთზე ემთხვევა ერთმანეთს. მაგრამ სტალინმა ამ გზით დიდი წმენდა განახორციელა. გორბაჩოვის „პერესტროიკა“ კი პირაქით, ყოველგვარი კრძალვები გააუქმა. რომ დაუკვირდეთ, ესეც უზნე-

სახელმწიფოებრივი განვითარების პირველი წლები არც თუ ისე იოლი გამოდგა. ქართველებს გაგვიჭირდა. ემიგრაციაში გადახვეწილთა რიცხვმაც იმატა, რასაც, ბუნებრივია, სხვადასხვა მიზეზი განაპირობებდა, ძირითადად ეკონომიკური სიდუხჭირე. არ გვიყვარს ამხე საუბარი, მაგრამ ყოველი მეორე თუ არა შესამე ოჯახის ერთი წევრი მაინც ზომ საზღვარგარეთაა წასული.

დღევანდელ სტუმართან შეხვედრით სულ სხვა ისტორიას მოგიხსნობთ. იგი ენება ერთ მშვენიერ ქართულ ოჯახს ბატონი ჯანრი კაშიასა და ქალბატონ სალომე ზურაბიშვილისა. ისინი ჯერ კიდევ სხვა ქვეყნის მოქალაქეებად ითვლებიან, თუმცა ემიგრაციაშიც ქართული დირებულებებით სულდგმულობდნენ. ახლა კი შანსი მიეცათ თავიანთი ცოდნა და გამოცდილება სამშობლოს დაახარჯონ... ორივენი აქტიურად მონაწილეობენ საზოგადოებრივ ცხოვრებაში. ქალბატონ სალომე ზურაბიშვილს სავარგო საქმეთა მინისტრობა მეტად რთულ პერიოდში ხვდა წილად „ეარდების რევოლუციის“ შედეგად მოსულ მთავრობაში და აჭარაში გამწვაებული ვითარების ფონზე. ამიტომ მისი მოუცვლოლობა ადვილი ასახსნელა. ტელეარხ „იმედზე“ რე-

პრემანეთი პარიზში ვიპოვებთ

ობის ასპექტია. ის ადამიანები, ვინც მიიღო ამ წლების განმავლობაში მონურად გაჩუქებულები იყვნენ, ალაპარაკდნენ და ერთმანეთს აბეზღებდნენ.

მასსოს, 1993 წელს დიდტირაციანმა ფრანგულმა გამოცემამ საქართველოში გამოემზავნა, იელარდ შევარდნაძესთან ინტერვიუ მქონდა. მასინ ვკითხე, რა განსხვავება დიდსა და პატარა ქვეყანას შორის, ზომ შეიძლება ტოტალიტარიზმი პატარა ქვეყანაშიც დამკვიდრდეს-მეთქი? კითხვას არ უპა-

სუხა, საუბარი სხვა თემაზე გადაიტანა. ისე აიხსნა, საქართველოში უზენოობის ტოტალიტარიზმი დამკვიდრდა. დღემდე ეს ჩვენი ქვეყნის მთავარ პრობლემად რჩება. ამ სენსა განსაკუთრებით მოიკიდა ფეხი ადმინისტრაციულ ემულონგში, თორემ მოსახლეობა ვოველგვარი თავისუფლებისთვის მზადაა მიიღოს წესრიგი და წესიერი ცხოვრება. ეს გამოვლინდა „ვარდების რევოლუციის“ დროს. ამ პროცესში მოსახლეობა უფრო აქტიუდად მონაწილეობდა, ვიდრე პარტიები, პოლიტიკური ძალები.

თითქოს არ იყო საკმარისი აფხაზეთის და ცხინვალის პრობლემა, აჭარაც პრობლემად გვექცა, უფრო სწორად, პრობლემა აბაშიძე იყო და მისი აცდენა დროში. ის იქ დარჩა, ტოტალიტარულ სისტემაში და იმ უზენოობაში, რომლის დამკვიდრებაც უშეუნიერეს აჭარას თანდათან წვევტა და დანარჩენი საქართველოსგან. ამის ატანა უკვე აღარ შეიძლებოდა.

– თქვენ ფურანლისტი ბრძანებით, ტელეკარბ „იმედზე“ წარმატებული თოქ-შოუს – „არჩევანი თქვენ“ ავტორი და წამყვანი, რომლითაც საზოგადოებრივი აზრის ფორმირებაში იღებთ მონაწილეობას. თქვენი ფურანლისტური პრაქტიკიდან გამომდინარე, როგორ შეაფასებდით ქვეყანაში საზოგადოებრივი აზრის განვითარებას, რატენდენციები შეინიშნება?

– ამ პროექტს ერთი წელია ვაზორციელებ. ჩემი მხრიდან რთული შევფასო გადაცემის გავლენა. მაგრამ ვიღიარებ, რომ ახლა გაცილებით აქტიურია საზოგადოება, ვიდრე, თუნდაც, 1 წლის წინ. განსაკუთრებით ახალგაზრდობაშია კარგი შედეგი. საკუთარი თავის შეზღუდვა გეკომპლექსებს, ნებისმიერ თემაზე თავისუფალი მსჯელობა გეპარგებს, რათა სათქმელი მოვასწორო, ვიდრე ენას ამოგვკავლევინ.

– ოჯახი თქვენს ცხოვრებაში...

– ნებისმიერი ადამიანის ცხოვრებაში ოჯახს უმთავრესი მნიშვნელობა აქვს. დღეს ამ ინსტიტუტმა სოციალური დატვირთვა დაკარგა, რაც ოჯახური ღირებულებების დაქვეითებამ განაპირობა. ამის შედეგია უზენოობის ასეთი მასშტაბები. ჩვენში დამკვიდრებულია გამოთქმა – „კარგი ოჯახიშვილი“, – რას ნიშნავს ეს? ზრდილობას, განათლებას, საზოგადოებრივი ინტერესების ცხოვრებას. იც ასეთ ოჯახში გაფიზარდე. ბევრმა მეც, რომ ჩვენ ვიყავით უაღრესად მეგობრული, კარგახსნილი და სტუმართომოფარე. ოჯახში მთავარი, რა თქმა უნდა, სიყვარული და ურთიერთგაგებაა. შემდეგ რაღაც მოხდა, საზოგადოებაში ოჯახის შეფასება დაიწვეს სამოხელეო ფუნქციით, ახლაკი – სიმდიდრით.

სალომე ზურაბიშვილიდან ჩემი ურთიერთობის კვანძი საქართველოს სიყვარულით შეყვრა, რაც დასაბოლოებს საფუძვლად იქცა. 43 წლის ვიყავი, როდესაც საფრანგეთში ჩავედი და პოლიტიკური თავშესაფარი ვითხოვე. სალომეს შემთხვევით შევხვდი, სულ პირველად მასთან კონსულტაციის მისაღებად მიმიყვანეს.

მას გამორჩეული ოჯახი ჰქონდა. მამამისი დამსახურებაა, რომ სალომე და მისი ძმა საფრანგეთში დაბადებულანე ეწიარენ დიდ ქართულ ღირებულებებს. სალომეს თაობაში მისი დონის ქართული საფრანგეთში მცხოვრებმა არცერთმა ქართველმა არ იცის. არა მარტო ქართული ენა, არამედ ჩვენი მწერლობა, პოეზია, ისტორია, კულტურა – ყველაფერი, რაც ქართულ ღირებულებებს აყალიბებს. სამწუხაროდ, მამამისის გაცნობა ვერ მოვასწარი. მისი ოჯახი თვითდასწავლად ჩემდამი ძალიან ყურადღებიანი იყო. ერთ მომენტზე გავამახვილებდი ყურადღებას: 1982 წლამდე, წასვლამდე ჩემი წიგნი მქონდა გავზავნილი საზღვარგარეთ და

● სალომე და ჯანი რონდონში

● სხედან: სალომე ზურაბიშვილი, ნინო თორაძე, ნინო კალატოზიშვილი. დგანან: ალექსანდრე კორსანტი, ჯანი კაშია, ბანუი ბეგიშვილი.

ახალი კაცის

გაიკვია, რომ 70-იანი წლების ბოლოს სალომეს იგი წვაებოდა. მისთვის ჩემთან შეხვედრით ავტორის იდენტიფიკაცია მოხდა. 10 წელი ვმეგობრობდით. რადგანაც ცხოვრების მნიშვნელოვანი ნაწილი მოგზაურობაში გაატარე, მეგობრულ ურთიერთობებს განსაკუთრებულად ვფასებ. 1992 წელს შევეუბნა. მე მყავს ორი გოგონა, სალომეს ქალ-ვაჟი. ოთხივე ჩემი გაზრდილია. უფროსმა ქალიშვილმა ნანამ თბილისში ხელოვნებათმცოდნეობა დაამთავრა და ამჟამად ევროკომისიის წარმომადგენლობაში მუშაობს. მისგან მყავს 12 წლის შვილიშვილი რუსეთი. სალომეს შვილები საფრანგეთში სწავლობენ. ვაჟი – თემურზან პოლიტიკურ მეცნიერებებს ეუფლება, გოგონა – ქეთევანი მომავალი იურისტი. ჩემი უმცროსი ქალიშვილი მარიაში საბერძნეთში ცხოვრობს, ათენში ასევე პოლიტიკურ მეცნიერებებს ეუფლება. გამიბღის, რომ ერთი დიდი ინტერნაციონალური ოჯახი გვაქვს. ბავშვები არადადეგებზე ჩამოდიან და ასე ვიკრიბებით ერთად.

– გამძღობთ საუბრისათვის.

* * *

ამგვარად, ემიგრანტების ოჯახი საქართველოში ცხოვრობს და ქვეყნის კეთილდღეობისათვის იღწვის. ჯანრი კაშიამ თავისი გადაწყვეტილება სამშობლოში დაბრუნებულ იყო რამოდენიმე წლის წინ განახორციელა, რასაც მოჰყვა ტელეარხ „იმედზე“ თოქ-შოუს პროექტი. უფრო მნიშვნელოვანია სალომე ზურაბიშვილის მიერ გადაღებული ნაბიჯი. საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრმა ქალბატონმა სალომემ დაქვემდებარებულ უწყებაში მუშაობა წესრიგის დამყარებით დაიწყო. პირველ რიგში მოინდომა მოადგილეებად ღირსეული პროფესიონალების მოზიდვა, უცხოეთში ჩვენი წარმომადგენლობების მაღალი რანგის დიპლომატებით დაკომპლექტება.

...აჭარა აბაშიძის რეჟიმისაგან განთავისუფლდა. ამ მოვლენას მოჰყვა ვიზიტი მოსკოვში, საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრის სალომე ზურაბიშვილის რუსეთის საგარეო საქმეთა მინისტრთან სერგეი ლავროვთან ხანგრძლივი საუბარი, მაგრამ... ქართულად (რუსებისთვის უჩვეული იყო, თარჯიმნის დახმარება რომ დასჭირდებოდა). როცა ქალბატონი მინისტრს ამ ვიზიტისას შეეკითხნენ, რა აზრის იყო ასლან აბაშიძეზე, მან მოკრით უპასუხა: „ასლან აბაშიძე ჩვენ აღარ გვეხება, იგი რუსეთს გადმოუვლოცეთ“.

საგარეო საქმეთა მინისტრებმა საქართველოში რუსული ბაზების საკითხზეც იმსჯელეს. ქალბატონ სალომეს მოთხოვნა კატეგორიული იყო – ბაზების გაყვანა სამ წელიწადში უნდა დასრულდესო. რუსეთი დაინტერესდა, ჩანაცვლებენ თუ არა მათ ადგილას სხვა ქვეყნის ბაზებს? თავისუფალ საქართველოს ტერიტორიაზე არცერთი სხვა ქვეყნის ბაზა არ იარსებებდეს – იყო პასუხი.

...საბამაია, მსოფლიოში აღიარებული დიპლომატი, ქალბატონი სალომე ზურაბიშვილი-კაშია ემიგრაციიდან სამშობლოს დასახმარებლად რომ ჩამობრძანდა.

საბუნებრივად, ჩემი ამჟამინდელი რესპონდენტი სიტყვაობით მასთანხელოვანი გამოდგა. შერვა, თითიდან გამოწოვილი ფიტეტის ამცაოვებს.

კვალიფიკაციით, ერთიერთი მნიშვნელოვანი ახალგაზრდა ქალიშვილებში იგი ავტორებთან დაკავშირებული თხოვნით შეეგებოდა. სპეციალური ექსპედიციონარული „კურსი“ მუშაობის სადაც ზუსტი ახალი ნები კეთდება. უფრო მორიდან, მშობლებთან მინდა დაეწყოს, თუცა, შერვა, იმ ფართო მეგობარ-ზაცხობა წრეს, რომელიც ვიგი ერთმანეთის აცნობს, ამ იდეალოზი პიროვნების შესახებ ისედაც ბევრი რამ კარგად მოქსენება.

...იმ დღეს, ჟეში და მოსწყენი იყო თბილისი. თქეში და ბურუსში ჩახხრო ლამის. განწყობილებადამიძებულო, მომობლაე ოლოკოსთან ვარ. ვუფენა მალე გამომსწორდა, ასაკის შეგრძობაც გამიქრა და მეც მასავით ახალგაზრდად ვიგრძენი თავი. ასეთებზეა ნათქვამი, კარგი სურა აქელო.

● ოლიკო ნიკასთან ერთად

ბევრი კარგი თვისება ოჯახიდან, განსაკუთრებით მამიკან მოსდამს, რომლისთვისაც არასოდეს არ არსებობდა თანამდებობის პირი, მაღალი ეშლონები. შეეძლო შეეპაოება, სიმართლის დაცვა და დამტკიცება. „კრიშა“ არასოდეს ჰყოლია, ცოდნით იველედა გზას და არა სხვადასხვა რიხებით, გაუმართლა, ბევრს მიღწეა. თორმეტ ფინანსთა მინისტრის ცვლას გაუძლო, ომის ღერიც არ შერხეოა, მრავალი ვიღღო, მაღლობა, პატვიცეცმა და მოწინაა უხვადა, უშურველად მიაგეს. ორმოც წელზე მეტა ფინანსთა სამინისტროში მოღვაწეობს, საქართველოს ბიუჯეტის გაქმარავი, საბიუჯეტო სამმართველოს უფროსი, მინისტრის მოადგილის საპატო პოსტს ნიშნავს. ახლა, მინისტრის პირველი მრწველია. კანონის უზენაესობის დამცველი, როგორც ჭეშმარიტი სპეციალისტი, თავისი საქმის ქიმაგი და სიმართლის გამტარებელი, აპოლიტიკური პიროვნება ვახლავთ. ერთ

შვილობა ქნაღისაა და ადვილიც

ასეთ შემთხვევას ვისხვებით: აღარ არის ზეალი, კადრების ცვლა მდის, სასამართლო რაღაც ფინანსურ მაქინაციებში ვლავდა თეგებ სიგუას: ბატონ გივის ფინანსთა სამინისტროს დასვენას ავალდებენ. ის თვლის, რომ სიგუა ამ შემთხვევაში მართალია და არასწორად ედავებთან. საჩვენებელი პროცესი იმართება, იწერება პრესაში, აშუქებენ ტელევიზიით. მოსამართლე ორგუთობს, უჭირს გადაწყვეტილებას მიღება, შეკვეთილი ბრალდებაა. ვალდასული პოლიტიკოსი სიგუა აღარავინ სჭირდება, მაგრამ მართალია. ამოქმედდა ქართული მენტალიტეტი, ნაცნობობას, ახლობლობას, მეგობრობას დაუსაზრებლად მიაჩერენ სიმართლის ამლიარებელ პიროვნებას. საშემშო სავალდებულო ფინანს წარმომადგენელი ერივება და პროცესზე დაბეჯითებით აცხადებს, რომ თვალდაუხუჭული ენდება გვიც ერქომაშილის მიყვლეულ მასალებს. ამიტომაც ზნეკითლ დაძმანად იცნობენ, მისი საკუთხოვო თვისება მალად პროფესიონალიზმთან შერწყმული ადამიანებზე ზრუნვა, კანონის უზენაესობიდან გამომდინარე მათი ინტერესების უნაგრო დაცვაა.

მწელიცა და ადვლეიც ასეთი კაცის შვილია. ხელს იშვერენ შენსვენ, მეტს თხოვრებ, თავი უნდა აკონტროლო, არაფერი შეეცმალოს, ზედმეტი არაფერი მოგიფიდე.

არაფერში შემცდარა ოლიყო, მისხალი შეცილობა არ მოსვლია, დღემდე საოცრად აქტიურ ერივებას ეწევა. ვველაფერს სარწმუნო, რაც მოთავრია, ღაზთიანად გაქმოსდის ვველაფერი. გამორჩეული მოსწავლე, სტუდენტაც გამორჩეული იყო. 151-ე საშუალო სკოლა იმ წელს ორმა დაამთავრა ოქროს მედალზე. ეს ის პერიოლია, როცა მედალს ძალა აქვს, ერთი საწიით, თუ ის მართლაც ღამსახურებელი ვილიდა, ნებისმიერ უმაღლეს სასწავლებელში მოხვდები. მათემატიკურზე აბრებდა სწავლის გავრძელებას, მშობლები ექმობას ურჩევდნენ. როცა მისი თავისუფალი თება „ჩემი შობაგვლედეზა თავსაფიან დედაკაცზე“ უნიჭიერესმა ჟურნალისტმა, მრავალმხრივ განათლებულმა, ბევრი ახალგაზრდის გზის გამკვეთვემა ჩნული ჟოჩიშვილმა წაიყთია, ვერდიქტი გამოუთქვა, შენი ადვილი თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ბიოლოგიურ ფაკულტეტზეა, რომელიც ძლიერ სტუდენტო კონტინენტითაა გამორჩეული. იქ ვიფინა შენთვის ზედგამოჭრილი იქნებაო.

დაუვიწყარია ოლიკოს ცხოვრებაში აბიტურიენტებით გარშემორტყმული უნივე-

რსიტეტი, საგამოცლო ოთახში თავიქაქინდრული დამფრთხალი ბავშვები. ისმის გამიცვლელის ხმა – ვის შეუძლია მოვიქრების გარეშე წარსდგეს საგამოცლო კომისიის წინაშე?! ასე უნდათ კორუსონდენტებს, ოპერატიულ მასაღას აზნადებენ. დაძაბულობა დაძლეულია, ოლიკოს პირველ ზუთიანს იღებს, ათ სათისა და ოცდაათ წუთზე პირველი სტუდენტი ხდება. 1979 წლის პირველი სექტემბრის გავეთების პირველ გვერდებზე მისი ფოტოები იბეჭდება. (მეორდაღებულად აღნიშნავს ფაქტებს, არაფერს აჭარბებს. მე ონდა ვაღამაზებ. ბევერი რამ მისი ცხოვრებიდან ისედაც კარგად მასხვებს).

ბევერისთვის ნანატრი სამედიცინო ინსტიტუტის ტლფვასი იყო ბიოლოგიურ ფაკულტეტზე მოხვედრა მაშინ. გამორჩეული პროფესორ-მასწავლებლებს წყალობით ეწიარა ამ მეცნიერების სიღრმეებს, სწავლა თუ იყო, მაშინ იყო, კიდითკიდემდე შემოიარა საქართველოს მთაბარი.

...იყო სამეცნიერო თემები, მეორესობათ გატარებული საათები, ლტლვად ინტერესი მეცნიერების სიღრმეებში წვდომისა; იყო საგნები, რომლებსაც ვალდებულებისთვის სწავლობდა, ამიტომ წითელი დიპლომი არ მიუღია. თუქცა, ვველა ასპირანტურისთვის მოიარებდა. ბრწინვალედ დაიცვა სადაბლომო ნაშრომი, ციტოლოგია-ჰისტოლოგია-ემბრიოლოგიის კათედრის გამცესთან, თანამედროვე გენეტიკოს გავი თუშანიშვილთან. ხელიდან ხელში გადადიოდა მისი საკვლევი, სადაბლომოს სცილდებოდა, (ამაზე სლუმს, სხვები ამბობენ). ბატონ გევისგან ჰქონდა შთოთავზება მასთან გაერბილუბინა სამეცნიერო მუშაობა. არ ისურვა. პალეო-ბიოლოგიის ინსტიტუტში არჩია მოღვაწეობა. აქაც საინტერესო მეცნიერების გვერდით აღმოჩნდა, ბევერი მას ისწავლა მათგან, ნაბიჯ-ნაბიჯ დღემდე იმედრებს ცოდნას. ოჯახის შექმნის მიხვებით სამეცნიერო კარიერა დროებით გვერდზე გადასდო. ღირსეული ახალგაზრდა, არქიტექტორი ირაკლი ვლენტი შემოიღის მის ცხოვრებაში. მოხიბლა ირაკლის გიანიერებით, განსწავლულობით, ჯეგტლმენური ქცევებით, ეროვნული მოძრაობის აქტიური წევრობით. ცხა პარიღს, მილიციონრების წყალობით, ირაკლი შემთხვევით გადაურჩა სიკვდილს. ქუთაისმა პარლამენტის წევრობის კანდიდატად წამოაყენა. მიწისქვეშით დაზარალებულია სახლების აღდგენით სამუშაოებშიც მონაწილეობდა როგორც არქიტექტორი.

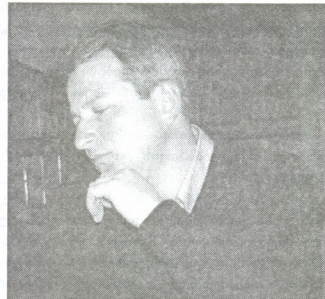
მათი ვაჟიშვილი ნიკა სტუდენტია, ბა-

● ოლიკოს მშობლები ცირა ჩიტაიშვილი და გვიო ვერთმაიშვილი

● მარი და ნიკა

● ირაკლი ვლენტი

● მარი „პატარა გვერდში“

„ათი შვილის გაზრდა სულ არაა ქნელი“

● ბოლქვაძეების ოჯახი

პიროვნება, რომელზეც ვწერ, არაგის ჰგავს. ის მარტო იმით კი არ არის გამორჩეული, რომ გმირი დედაა, ათი შვილი შობა და გაზარდა, არამედ არაჩვეულებრივი ქალია... ქალი უდადესი კრძალებით, სტუტკაი რწმენით, ნაზი ქალურობით, ფაქიზი მშვენიერებით. ჩემი თანამშრომელი ქალები თითო შვილს ზრდიან და ყოველ დღით ისეთი აწუწუნებულნი მოდიან სამსახურში, არ ვიცი, რითი დაგეზმნარო, მეცოდებიან. ჩემი სტუმარი ათი შვილის დედა ბრძანდება სოფელ თხილვანიდან – ქალბატონი თამარ ბოლქვაძე. მეგონა პრობლემებზე მომიფიქვროდა, ალბათ, გადაღლილი და შეწუხებული-მეთქი. არა! ქალს შეგხვდი დღეთურს, ღიმილიანს, სიცოცხლით სავსეს, უბედნიერესს. ალბათ, ამ ქალის საუბარი ქართულ დედებს რომ ესმინათ, საქართველო ისევ თორმეტი მილიონი გახდებოდა!

ქალები ასაკს მალავენ. მე ამ ქალის ასაკს განსაკუთრებულად ვუსვამ ხაზს, თამარ ბოლქვაძე 49 წლისაა, ჰყავს მეუღლე, ათი შვილი, შვიდი შვილიშვილი. სოფელში ყველა სახის სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობას ეწევა: ჰყავს პირუტყვი, ფრინველი, ოჯახში მზადდება კარაქი, ყველი. ოჯახში ქსოვენ, ქარავენ, კერავენ. და კიდევ ... არ იფიქვებენ ეროვნულს, ტრადიციულს, სტუმართმოყვარეობას. ისტორიულ თხილვანში ვინც ფეხს შედგამს, ყველა შობა და თამარ ბოლქვაძეების სტუმარია. სოფელში ხიდი და სკოლა აშენდა, მუზეუმი გაიხსნა... ყველა საბირეკელის გამთხრელი, კედლის ამომგვანი, თუ ლენტის გამჭრელი მათი ოჯახის სტუმარია. ოჯახს თვეში 5 ტომარა პურის ფეჭილა სჭირდება, ხანდახან დღემი სამჯერ მზილეა და ცხვება პური...

– ათი შვილის დეობა დღეს გმირობაზე მეტია, როგორ გაზარდეთ?

– ბევრი შვილის გაზრდა სულ არ არის ძნელი. დედა-

მთილი და ქმარი მეზმარებოდნენ, მერე დიდები პატარებს ზრდიდნენ, არაფერში გამჭირვებია. თამარ-ქოსაც ვაწარმოებდი, კარტოფილსაც, კომბოსტოსაც, პირუტყვსაც ვუკვლიდა.

– ბავშვებს როდის ურეცხავდით, როდის აბანავებდით?

– დამით, ამხელა დამეში რა უნდა ვაკეთო!

– ათი შვილი ბავშვების სიყვარულით, ერის გამპრავლები ინტერესით გააჩინეთ თუ...?

– ბავშვების სიყვარულით. დღეს რომ ერთ შვილზე ჩერდებიან, არ მომწონს.

– ჩამოთვალეთ თქვინა შვილები.

– რუსუდანი, ინგა, ირმა, ირინა, ოლეგი, ნარია, ინდირა, შორენა, ლამა, ზაირა. რუსუდანი დაწვებითი სკოლის მასწავლებელია, ინგაც პედაგოგია, დაწვებით კლასებს ასწავლის ფურუკაულში, ირმა მეოთხეკურსელია, ირინა მესამეკურსელი, ოლეგი ეკონომიკურ ფაკულტეტზე სწავლობს, ნარია სტუდენტია. ინდირა, შორენა, ლამა, ზაირა საშუალო სკოლის ფრიადოსანი მოსწავლეები არიან. რუსუდანამ, ინგამ, ირმამ და ირინამ საკუთარი ოჯახები შექმნეს. შვიდი შვილიშვილი მყავს: პაატა, სალომე, დავითი, ნიკა, დათო, შორენა, ანა.

– ძილის წინ ზღაპრების მოყვლის დრო თუ გრწებობათ?

– ყოველთვის ზღაპრებით ვამინებდი და უფრო მიაღვიღებოდა... მშვიდად იძინებდნენ.

– და თქვენ ისევ აგრძელებდით მათზე ზრუნვას?

– დიახ. ვალაგებდი, ვრეცხავდი, ვაუთოებდი.

– რამდენი აკვანი დაგჭირდათ ათი შვილის გაზრდაში?

– ერთი. პირველი რომ ამთავრებდა აკვნის პერიოდს, მეორე წებობდა და ირწეოდა გაუწერებლევ. ის აკვანი დღესაც იმაზეა.

– დედოფლის ოდესმე ხომ არ გინანიათ, ქალი რომ ხართ?

– არა, რას ამბობთ? სიყვარულით გავთხოვი და ძალიან ბედნიერი ვარ.

– რას უსურვებდით ახალგაზრდა დედებს?

– ბევრი შვილის გაზრდას, რაც არ არის ძნელი. არცერთი შვილი საავადმყოფოში არ მიმიყვანია. წამოზრდილი შვილის კაბას პატარას ვაცემედი. ყოველი ბავშვის დაბადება დღესასწაულია, დიდი სიყვარულია. გააჩინეთ შვილები. ჩემს სახლში ყოველდღე ზეიმია: ხან ერთის დაბადების დღეა, ხან მთვრესი, ხან ერთის ქორწილია... ახლა შვილიშვილებიც მემატყებიან... გააჩინეთ შვილები, დემეთი შეგწევათ.

ნაზი თარბამაკე

ჩვენი ღმერთი

- უცებ მიპასუხე,
არ დაფიქრდე, ქეთი,
საქართველო ჩვენი
რა ფერია? - თუთრი!
რატომ თეთრი, ქეთი?
ამისხენი ერთი,
- ყველაფერზე უფრო
ლამაზია თეთრი.

იმიტომ, რომ თეთრი,
არის თავად ღმერთი,
ღმერთი არის ერთი,
საქართველოც - ერთი,
და ორივე ერთად
არის ჩვენი ღმერთი!
რა ვქნა, ასე ეხედავ,
სხვანაირად ვერ ვთქვი.

ჩემო პატარემო

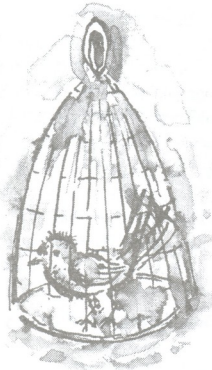
ჩემო სანუკეარნო,
ჩემო პატარებო,
ლამის ჭირთა მომენნო,
ბევრის ამტანებო,
გმირთა მოდგმისანო,
ბრძენთა ნამიერნო,
დღეს ხან მწყურვალნო და
ხან მწყურვალ-მშიერნო,
აღგეთის ლეკვებო,
მგლებად დასაზრდელნო,

ხვალის საქართველოს
საძირკველო-საყრდენო,
ხვალის ბატონებო,
და ქალბატონებო,
მთლიან საქართველოს
ბატონ-პატრონებო.
იმედის და რწმენის,
მფრქვევო ატომებო,
გლოცავთ, საქართველოს
ბატონ-პატრონებო!

ჩიტი ჩიორა ჩიოლა...

ჩიტი ჩიორა ჩიოლა,
თვალთაგან ცრემლი
სდოიდა.
შიოდა? - არა შიოდა,
სციოდა? - არა სციოდა.
ძლივს ჭყლოპინებდა
საბრალო;
- განა ეს სამართალია?
რად დამიჭირეთ, რას
მერჩით,
რაში მიმიძღვის ბრალია?

შივლების დარდი
მაწუხებს,
გულზე მედება ალია,
ვიცი, რაჩივად მელიან,
გზისყენა რჩებთ თვალია.
გამიშვით, გემულდარებით,
გამიღეთ ციხე-გალია,
ვინ იცის, ჩემ ნაბოლარამ
დარდით სულაც კი
დალია.

საჩუქარი გემოს

ჩემო კარგო ბებიო,
ეს პატარა ნობათი
ჩემი დახატულია,
სიყვარულით მოგართვი.
აბა, ნახე, ბებიო,
ხომ არ დაგვიწყებია,
აი, ჩვენი მდინარე,
აქვე ვენახებია.
მდინარის გაყოლებით
ნორჩი ტირიფებია,

შეხე, გოგონებს ჰგვანან
რა შვეული თმები აქეთ.
თითქოს იბანავეს და
ახლა მზუნე თმებიან,
ჩრდილებს ათამაშებენ,
მზეს ეკვლუცებიან.
ეს კი ჩვენი სახლია,
ეს ნათურის ძელია,
მსულდა შენც დამეხატე,
მაგრამ... ძალზე ძნელია.

რა დედა ხარ, გუგულო!

ბებომ ეს რა მიაბო,
რა ყოფილხარ, გუგულო,
„გუ-გუ, გუ-გუ“ კი არა,
მთელ დღეს რომ
იღუღუნო.
წამითაც არ მოვისმენ,
გულცივო და უშულო,

კვერცხებს სხვის ბუღემი
ღებ,
არ გრცხვენია, გუგულო?!
ბარტყების გამოჩეკას
რად არ ვინდა უყურო,
მათზე ზრუნვა რომ არ
გსურს,
რა დედა ხარ, გუგულო!

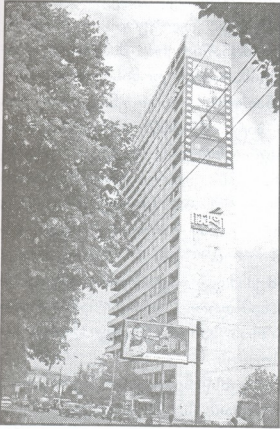
წვიმა

რა შხაპუნით მოღის,
რა ლამაზად წვიმს,
გააცოცხლებს ბალებს
სუფთა წყალი ცის.
წაბ-წუბ, წაბ და წუბ,
ტინ, ტინ და ტინ,
წვეთს ვასძახის წვეთი,
ჩემი ფანჯრის წინ,

ელექტრონის სიმი
ემსგავსება მძივს,
მერე წუღება მძივი,
იფანტება ძირს,
წაბ, წუბ, წაბ და წუბ,
ტინ, ტინ და ტინ...
ნოტებს არჩევს წვიმა
ჩემი ფანჯრის წინ.

პრტი დიდი ოჯახი

სახლს მშენებელი აშენებს, ქვეყანას ხალხი. შენების ხარისხი კი, მოგვსენებათ, მშენებლის კვალი ფიქსაციაზე და მოკიდებული. დღეს ყოველ ნაბიჯზე შეხვედებით სხვადასხვა ტიპის სასწავლო დაწესებულებას. არჩევანი მართლაც დიდი, მაგრამ საჭირო ცოდნის მიღების გარანტია, სამუშაოდ, მაღალი მცირე-ახალი თაობის მომავალი რაფინირებულ,

სოული კავშირების სასწავლო-სამეცნიერო ცენტრის ბაზაზე შეიქმნა საქართველოს პროფესიული კავშირების თავმჯდომარის ბნ ირაკლი ტულუშისა და პროფესორ დავით ჯანგულაშვილის ინიციატივით.

2001 წლიდან უნივერსიტეტი საერთაშორისო მეცნიერებათა აკადემიის ასოცირებული წევრი გახდა, გაერთიანებულია მსოფლიო პროფკავშირების უნივერსიტეტების კავშირში.

სწავლება მიმდინარეობს იურიდიულ, ეკონომიკურ, სამედიცინო, პედაგოგიურ, ჟურნალისტიკის, ევროპული ენებისა და ლიტერატურის ფაკულტეტებზე. ვინაიდან უნივერსიტეტი შეიქმნა პროფესიული კავშირების გაერთიანების ხელშეწყობით, ახლო მომავალში ჩაიფიქრებულა თანამედროვე სტანდარტების მიხედვით პროფესიულ კავშირებში მომუშავე კადრების მოზადება. უნივერსიტეტის ბაზაზე ფუნქციონირებს მრავალპროფილიანი კოლეჯი და ლიცეუმი.

● დავით ჯანგულაშვილი

რექტორატს კარგად აქვს გაცნობიერებული ქვეყანაში შექმნილი მიმდევრობითი ეკონომიკური მდგომარეობა და აქედან გამომდინარე, მაქსიმალურად არის შემცირებული სწავლის სავსური, რომელიც წელიწადში 220 დღისადაა არ აღემატება.

დიდი კონკურენციის მიუხედავად უნივერსიტეტი სრული დატვირთვით მუშაობს.

ლექციებზე მისული სტუდენტები მართლაც რომ ოჯახურ გარემოში აღმოჩნდებიან. ყოველ დღით ჩათი, ყავითა და ტკბილეულით გაცნობილი მაგიდები ხელდახელადაა. ასევე ორგანიზებულია უფასო სამედიცინო მომსახურება, პირველკურსელებს კი უსასყიდლოდ ურიგდებათ სასწავლო სახელმძღვანელოები.

წახალისების მიზნით წარჩინებულ სტუდენტებს ეძლევათ საუნივერსიტეტო გრანტები, სტაჟინდა და ჩაირიცხებიან ასპირანტურაში. უნივერსიტეტის დებულება ასევე ითვალისწინებს წარჩინებული სტუდენტების გაგზავნას რუსეთის, უკრაინის, ბელარუსის შრომისა და სოციალურ ურთიერთ-

მეორ ცოდნას უნდა ფუფუნებოდეს. მართალია, სოკობითი თანობაველებულმა კერძო უმაღლესმა სასწავლებლებმა დაიპოვიან სარძილოებისა და სასიძოების რიცხვი საგრძობლად გაზარდა, მაგრამ მაღალი რანგის პროფესიონალები მაინც თითებზეა ჩამოსათვლელი. მიზეზი საკმაოდ ბანალურია – სასწავლებელი, რომელსაც არანარი ბაზა არ გააჩნია, ცოდნასაც „შესაბამის“ იძლევა. ანუ, სიმწირით აღებული დიპლომის მიღმა წყალობი გადაყრის სოლიდური თანხები და ტყუილად გაფლანგული ძვირფასი დრო მოიპარება. ამდენად, აბიტურენტები და მათი მშობლები დიდი დილემის წინაშე იმყოფებიან – როგორმე გზა გაიყვანონ მომრავლებული, არაფრისმოძვენი უმაღლესი სასწავლებლების მაცდუნებელ დაბირინებში. საბედნიეროდ, პარალელურად ფუნქციონირებს სასწავლებლები, სადაც ნამდვილად ხელეწიფებათ კვალიფიციური სპეციალისტების აღზრდა.

ამჯერად საქართველოს პროფესიული კავშირების თბილისის უნივერსიტეტზე ვაიმობით, რომელიც რეკლამას ნამდვილად არ საჭიროებს, რადგან, როგორც უნივერსიტეტის მესვეური ამბობენ, რეკლამა მათ უბრალოდ არ საჭიროებათ. მათი ყველაზე დიდი პროპაგანდისტები ისევ და ისევ უმაღლესი სასწავლებლის სტუდენტები და პედაგოგები არიან. ისინი ერთ დიდ ოჯახს წარმოადგენენ, სადაც მიუხედავად მეგობრული დამოკიდებულებისა, მკაცრად არის დაცული უფროს-უმცროსობა და სადაც მაქსიმალურად არის შექმნილი ყველა პირობა საფუძვლიანი ცოდნის მისაღებად.

საკ თბილისის უნივერსიტეტი საქართველოს პროფ-

● თამილა ზუციშვილი (შუაში) თანამშრომლებთან

ბათა აკადემიებში, აგრეთვე, სხვადასხვა ქვეყნების უმაღლეს სასწავლებლებში.

პირველკურსელებისათვის საკვლევებლად საგანია კომპიუტერზე მუშაობის როგორც თეორიული, ასევე პრაქტიკული სწავლების სრული კურსი. ამას გარდა, სტუდენტებს საშუალება აქვთ გაიარონ საოფისე ინდივიდუალური კურსები და აიღონ საერთაშორისო სერთიფიკატი, რაც სწავლის საფასურში შედის.

უნივერსიტეტში დიდი ყურადღება ექცევა სტუდენტების სულიერ და ფიზიკურ აღზრდას. სპორტული მეცადინეობები ტარდება სპორტის სასახლეში, რომელიც ივართ აქვე აღებული.

ლიტერატურულ სალონში სისტემატურად იწვევენ სასურველ სტუმრებს, რომლებსაც სტუდენტები თავიანთ შემოქმედებას აცნობენ. ასევე ხშირად ატარებენ ცნობილი მწერლებისა თუ პოეტების შემოქმედებით საღამოებს. განსაკუთრებული ხალისითა და ენთუზიაზმით სტუდენტები და პროფესორ-მასწავლებლები სტუდენტური დღეებისათვის ემზადებიან, როცა მაქსიმალურად წარმოინდება ახალგაზრდების ნიჭი და შესაძლებლობები.

ნაყოფიერად მუშაობს ფრანგული სალონი. მისი წევრები აქტიურად თანამშრომლობენ ალექსანდრე დიუმას სახელობის ფრანგული კულტურის ცენტრთან, რაც საშუალებას იძლევა მონაწილეობა მიიღონ საფრანგეთის საელჩოს მიერ გამართულ დონისძიებებში.

და მაინც, ყველაზე ნათელი კუთხე უნივერსიტეტის სამლოცველოა, წმინდა ზატებით დამშვენებული და სანთლების სხივით გაცისკროვებული, სადაც, როგორც ლექტორები ხუმრობენ, განსაკუთრებული ხალხმრავლება სესხების დროს ივარძნება. სულიერ საზრდოს დანატრებული ახალგაზრდები აქ მართლაც მშვიდ, სამიერ ნავსაყუდელს პოულობენ.

უნივერსიტეტში მინიმუმამდგა დაყვანილი ლექცია-სემინარების გაცდენა. თანამედროვე დონეზე აღჭურვილ კაბინეტებში მართლაც რომ სამური დისციპლინა, სისუფთავე და წესრიგი სუფევს.

უნივერსიტეტში გათვალისწინებულია შეღავათები მრავალშვილიანი ოჯახებისათვის. მიუხედავად იმისა, რომ საგადასახადო სამსახური ამ შეღავათებს, უბრალოდ რომ უქიკათ, არაფრად ავლეს, პირიქით, ხშირად უთქვამთ, ქველმოქმედება გუგუამისთვის გჯობდათ.

დიდი ყურადღება ექცევა როგორც თეორიულ მომზადებას, ასევე პრაქტიკულ მეცადინეობებს. მაგალითად, იურიდიული ფაკულტეტის სტუდენტები სასამართლოში, პროკურატურაში და ადვოკატურაში გადიან პრაქტიკას.

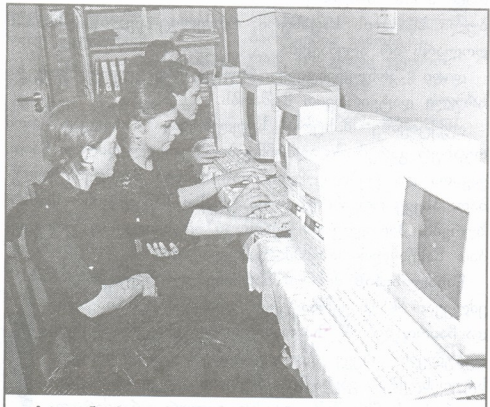
დღეს ბევრი მიიღობს საზღვარგარეთ ცოდნის მისაღებად, რადგან თვლის, რომ საქართველოში შეუძლებელია კარგი განათლების მიღება. ვისაც სწავლა სურს, ის საქართველოშიც კარგად ისწავლის, – მტკიცედ სწამთ უნივერსიტეტის მესვეურთ და ასეც არის. ამის დასტურად ერთ ფაქტს მოვიშველიებთ: პარლამენტის ქვეპოლიტექტებში პრაქტიკის რეგლის შემდეგ, შვიდ სტუდენტს მადლობა გამოუცხადეს, სამი მათგანი კი სამუშაოდ დაიტოვეს.

სასწავლო პროგრამები შეთანხმებულია ივ. ჯავახიშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტთან. იურიდიულ ფაკულტეტზე სპეციალურ საგნად ისწავლება ნოვაცია იურისპრუდენციაში. ამდენად, სტუდენტებს შესაძლებლობა აქვთ ყველა საიხლე განიხილონ და შეისწავლონ.

უნივერსიტეტში ფუნქციონირებს მდიდარი სამეცნიერო ბიბლიოთეკა, სადაც სტუდენტები ეცნობიან სხვადასხვა დარგის უახლეს გამოცემებს.

სტუდენტები სისტემატურად მონაწილეობენ რესპუბლიკის მასშტაბით გამართულ სამეცნიერო კონფერენციებში, და მათი ნაშრომები არაერთი დიპლომითა და სიგელით აღიწინა.

უნივერსიტეტის პროფესორ-მასწავლებლები ახალგაზრდებს მომავალი ცხოვრების მოწყობაში, დამოუკიდებ-

● სტუდენტები კომპიუტერთან მუშაობისას

ბელი ნაბიჯების სწორად გადადგმაში ეხმარებიან. მათ თბილი, უშუალო მეგობრული ურთიერთობა აქვთ სტუდენტებთან. იცინ თითოეული მათგანის ოჯახური მდგომარეობა, პრობლემები, გასაჭირი. მშობლები ხშირად გამოთქეპენ თავიანთ მადლიერებას. ასე გვევინა ჩვენი შეილები უახლოეს ნათესავთან გვეყვს მიბარებული.

მაღალი რანგის სპეციალისტები – ორი აკადემიკოსი, ათი პროფესორი, ოცდაათი დოცენტი – ცდილობენ ახალგაზრდებს ცოდნასთან ერთად თავიანთი სიყვარული და გულის ნაწილი გაატანონ საგზლად ცხოვრების დიდ გზაზე.

როგორც გითხარით, ეს მართლაც ერთი დიდი ოჯახია, სადაც საჭიროა, იქ სიპაცრეც არის, თუმცა სადაც ლოიალობა გაჭრის, მამინ აუცილებლად დათმობაზეც მიდიან, რათა სტუდენტებმა სწავლაზე გული არ აიცრუნონ და ქუჩაში არ პაოონ თავშესაფარი.

– შეიძლება ყველა ჩვენი სტუდენტი დიდი მეცნიერი ვერ გახდეს, მაგრამ მთავარია, შევლოთ მათი ჭეშმარიტ მოქალაქეებად ჩამოყალიბება. ღირსეული ადამიანების აღზრდა, ვფიქრობ, ბევრად უფრო ძნელი და საპასუხისმგებლაა, – მიიხზა პრორექტორმა ქ-ნმა თამილა ხუციშვილმა, რომელიც აგერ უკვე ოცდაათი წელია პედაგოგიურ მოღვაწეობას ეწევა და სამართლიანად ამავობს, რომ ჯერ მცირე კონფლიქტიც კი არავისთან მოსვლია.

– ორანების წერა თუ ვიყვართ?

– ნამდვილად არა, თუმცა დამიწერია, – ელიძება ქ-ნი თამილას. თავად ტრადიციული ოჯახის დედას, მჭიდრო, მეგობრული ურთიერთობა აქვს სტუდენტებთან. საკუთარი შეილებივით ზრუნავს სხვის შეილებზე. ცდილობს აღადგინოს და გაამყაროს ზღვარი მათსა და პედაგოგებს შორის, რომელიც დღეს, სამწუხაროდ, ნელ-ნელა იშლება და იყარება.

– ჩვენი უნივერსიტეტის წარმატებას განაპირობებს ერთ მუშტად შეერული კოლექტივი, რომლის სათავეში მართლაც ღირსეული ადამიანი დგას, – ამბობს ქ-ნი თამილა, – დავით ჯანგულაშვილი, კონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი, რომელიც პროფესიული კავშირების სასწავლო-სამეცნიერო ცენტრის დირექტორიც არის, არაჩვეულებრივად არიმევეს თავს დაკისრებულ მოვალეობას. იგი ძალიან უყვართ ახალგაზრდებს. ბუნებით იმდენად რბილი და დამთმობია, რომ როცა სტუდენტები ჩვენგან რაღაცზე ურბს მიიღებენ, „საშუალოდ“ მაშინვე ბატონ დავითთან გარბიან. ისიც მიუელი ვულისყურით ისმენს მათ გასაჭირს და მაქსიმალურად ეხმარება.

ბატონმა დავითმა შეძლო არაჩვეულებრივი კოლექტივის შეკვრა. პროფესორ-მასწავლებლები ძირითადად თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტიდან, დასავლეთ ევროპისა და კულტურის უნივერსიტეტიდან, ტექნიკური უნივერსიტეტიდან ჰყავს მოწვეული. კვალიფიკაციური,

● ლექციაზე

● უნივერსიტეტის სამლოცველოში

საქმის არაჩვეულებრივად მცოდნე სპეციალისტები უშუარეულად გადასცემენ თავიანთ ცოდნასა და გამოცდილებას სტუდენტებს. პირველ რიგში, ცდილობენ, შეაყვარონ საგანი, რადგან მიაჩნიათ, რომ ამით სწავლის ხარისხი ბევრად გაიზრდება. მიუხედავად მაღალი რანგისა, პროფესორ-მასწავლებლები სისტემატურად მონაწილეობენ საერთაშორისო სამეცნიერო სემინარებში.

– თქვენი ჟურნალის საშუალებით მინდა მაღლობა გადაეუხადო თავიანთ პროფესიაზე უსაზღვროდ შეყვარებულ ადამიანებს, – აგრძელებს საუბარს ქალბატონი თამილა. ესენი გახლავთ დასავლეთ ევროპისა და კულტურის უნივერსიტეტის გერმანული კათედრის პროფესორი ცისანა გოგლიჩიძე, უცხო ენების ფაკულტეტის კათედრის გამგე დოცენტი მქდა გელაშვილი, სამართლის ინსტიტუტის და თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის წამყვანი სპეციალისტები იურიდიულ მეცნიერებათა კანდიდატები, დოცენტები თამარ ებრალიძე და დოდო ჯულუხაძე, რექტორის თანაშემწე თამარ აბაშიძე.

ყველას ჩამოთვლა, ბუნებრივია, შორს წავიყვანს, თუმცა არც ერთი მათგანი სახელის და პატივისათვის არ იღწვის. ისინი საყვარელ საქმეში ბოლომდე უშუარეულად იხარჯებიან.

ქართული ძაღები ინდოეთში

ინდოეთში 1964 წელს გახლდით ტურისტად და მოხიბლული დაერჩი მისი კულტურით, ხალხით, ეგოტიკური ჩაცმულობით და ზნეჩვეულებებით. ძალზე საინტერესო იყო ტაძარზე განლაგებული სოფლების ხილვა ხიმინჯაგზე შემდგარი დაწული სახლებითა და დემფარებით ხელოვნურად გაკეთებული საბოსტნე მიწებით, რომელიც სიარულის დროს ირყოდა.

ინდოელი ძაღები გარეგნობით ქართველ ძაღებს ჰგავანან. მათი ტანსაცმელი იოლი შესაკერია – ზედატანის გარდა, წელამდე რომ ძლივს სწვდებათ, 5-10 მეტრი სიგრძის ქსოვილი – სარი აქეთ შემოხვეული, რომლის ერთი ბოლო ერთ-ერთ მხარზე აქეთ გადაადებული იმისდა მიხედვით, გათხოვილია ქალი თუ გასათხოვარი. გათხოვილებს შუბლზე დიდი ფერადი ნიშანიც აშვენებთ.

მაჰაჯაცის ტანსაცმელს დპოტი ჰქვია. იგი გრძელი თეთრი პერანგია და ზეწრის ზომის ფეხებზეა ამოვსებული, წინ გამონაკვეული შარვისისაგან შედგება.

ინდოეთი განთქმულია კულტურულ-ისტორიული ძეგლებით, რომელთაგან განსაკუთრებით ფორტ „ლალ-კილასა“ და ტაჯ-მაჰალს აღვნიშნავდით:

დიდ მონღოლთა დინასტიის ერთ-ერთ წარმომადგენელს, სიუმაიუნის შვილითაშვილს – შაჰ-ჯაჰანს, 1639 წელს დაუმთავრებია წითელი კვიშაქვით ნაგები სასახლისა და ციხე-ქალაქ „ლალ-კილას“ მშენებლობა, რომლის დიდ დარბაზშიც მარმარილოს ლოდზე – „ფარშეჯანგის ტაბურეანზე“ ერთ დროს თავად შაჰ-ჯაჰანი მჯდარა. ლოდის ირვებ მხარეს გამოყვანილი ფარშეჯანგები ძვირფასი თევზებითაა მოჭვდილი. დღეს წითელი ფორტი ინდოეთის დამოუკიდებლობის სიმბოლო გახლავთ.

საქვეყნოდაა განთქმული ქალაქი აგრა თავისი ტაჯ-მაჰალით. ეს სასახლე-მავზოლეუმი XVII საუკუნის ძეგლია და იგი შაჰ-ჯაჰანს თავისი ერთადერთი და უსაყვარლესი ცოლისთვის აუგია. ისტორიული წყაროების თანახმად, მასის ცოლი შესაძლებელია ქართველიც ყოფილიყო, რასაც სურათზე მისი სახის ნაკეთები, თვალის ჭრდილი და გამოძეგვრელება ადასტურებს.

იმავე გადმოცემით, ეს ქართველი ქალი – მუმთაზ მაჰალი, ფეხმძიმედ ყოფილა მეითოსხმეტე შვილებ, როცა მუცლიდან ბავშვის ტირილის ხმა შემოესმა. აღსასრული უგრძენია და მეუღლისათვის ანდერძი დაუტოვებია – მისი სიყვდილის შემდეგ შვილებისათვის ეპატრონა და საფლავზე ისეთი რამ აეყო, რომლის მსგავსიც მანამდე დედამიწის ზურგზე არ არსებობდა.

მართლაც, 20000 კაცი 22 წელიწადს აშენებდა სასახლე-მავზოლეუმს – ტაჯ-მაჰალს, რომელსაც დღეს მარმა-

რილოში გამოკვეთილ სიმფონიას, სიზმარს, ოცნებას უწოდებენ. თეთრი პრილაა 'მარმარლო მშენიერი სანახავა ყოველგვარ ამინდში და ოქროთი, 'იასპითა და აქატით არის მოპირფარებული. დედიფალი მავზოლეუმის შუაგულშია დაკრძალული.

შაჰ-ჯაჰანს სურდა, მდ. ჯამნას მერე მხარეს თავისთვისაც აეშენებინა შავი მარმარილოსაგან ნაკეთი ასეთივე ნაგებობა, მაგრამ არ დასცალდა – შევიდმა შეთქმულემა მოუწყო, ვიჟად გამოაცხადა და საჰერობილემში ჩააგდო. გარდაცვალების შემდეგ შაჰ-ჯაჰანი მუმთაზის გვერდით დაუკრძალავთ.

ტაჯ-მაჰალის მშენებლობის დამთავრებისთანავე შაჰ-ჯაჰანს თავისი პირველი ოთხი ვაჟისათვის გაუნაწილებია სამეფო. კანონიერი მემკვიდრე დარუყოლია, მის მომდევნო აურანგზებს კი მითლი იმპერიის მმართველობა მოუწადინებია, მამ მოუკლავს და ცოლად შეურთავს მისი ქართველი ცოლი, რომელიც 14 წლის ასაკში დარუს ტყვეებით მოუკურსისაგან შეუქენია. ქალის ქართული სახელი შემონახული არ არის, ინდოეთში კი მისთვის უდიერუბი დაუქმებიათ.

უდიერუბი სიღამსესთან ერთად ტყუილი, გამჭირაობით და განათლებითაც გამოირჩოდა. მას იმდენად დიდი გავლენა ჰქონია პირველ ქმარზე, რომ მისთვის ქრისტიანობა მიუღებინებია. შესაძლოა, ამის გამო მოკლა იგი აურანგზებმა.

აურანგზებსაც ძლიერ შეჰყვარებია უდიერუბი. დიდ ანგარიშს უწევდა მის შწრს სახელმწიფო და სხვა მნიშვნელოვანი საკითხების გადაწყვეტის დროს. ფეოდალ რაჯასინგპის წინააღმდეგ ერთ-ერთ ლაშქრობაში საბრძოლველადაც კი წაუყვანია, სადაც ქალი ტყვედ ჩაჯარნილდა. აურანგზებს ცოლი გამოუსყიდია. როცა საკანში დედოფლის გასათავისუფლებლად შესულან, უნახავთ, რომ უდიერუბი დვითი სმშობლის ხატის და ჯვარცმის წინ დამშობილიყო და მხურვაულ ლოცვით დმერთს დაკარგულ სამშობლოს – საქართველოს და შვილებს ავედრებდა.

როგორც ბენგალელი მწერალი ჩოტობატჯანი (1838-1894 წ.წ.) წერდა, ხანშიშესული უდიერუბი სასმელს მისძაღებია და თავის დარბაზში, ბებერი აურანგზების გარდა, შესვლის ნებას არავის აძლევდა. ამის მიზეზად მწერალი საქართველოში დაბრუნების დაკარგულ იმედს ახატებლდა.

მონსაგად ბარსეჰანიშვილი,

ი. გოგებაშვილის სახელობის პრემიის ლაურეატი, საქართველოს გეოგრაფიული საზოგადოების საპატიო წევრი.

ნინო გოზიანაშვილი

„მიყვარხარ, მაგრამ შენი არ ვიქნებიო“. ეს რომ გაიგო, ალბათ, მამაკაცი უნდა იყო. მე კი ქალი ვარ და სამწუხაროდ, როგორც ყველა ქალს, მჭირდება ვინმეს ვეკუთვნილებ. ჩემი სიტყვები ვიცი, შენს თავლისფერ თვალბში ოდნავ შესაძნევე ღიმილს ჩაღვრის და მერე იქვე გაქრება, როგორც ყველაფერი სხვა, რაც კი შენს თვალბსა და გულს გაჰკარებდა ოდნემ. მე ავერუფ შენს ღიმილს, შენს გამოხედვას და დაგმარხავ გულის უშორეს კუნჭულში, რათა სამუდამო ბინა მიუყვინოთ.

შენ მშვიდი, თამამი ნაბიჯით შემობიძგე ჩემს გულში და ასევე მშვიდად წახვედი. რატომღაც ხდება, რომ ქალებს შენაირი მამაკაცები უყვარდებათ. მამაკაცები, ქაღის ცრემლებზე რომ ეღიმიებთ და გარნობებზე მსუბუქი ირონიით საუბრობენ. ვერასოდეს ამჩნევ, როდის ვყავის ნუში, ატამი ან როდის ცვივა ჭადრებიც ამგვართულ ტოტებს უკანასკნელი გატრეცილი ფოთლები. როგორ მიოცნაყენ პატარა ფერღობებზე ჯერ კიდევ გაუმდნარ თოვლს ქვემოდან ვიზიარებდები და მით უფრო, ფიქრდაც არასოდეს მოვივათ, რომ შეიძლება ეს უნაზესი მარგალიტები ვინმეს, თუნდაც ყველაზე საყვარელ ადამიანს აჩუქოთ.

შენ უხვად აფრქვევ გარშემო ღიმილს, ხალისს და არც გრძნობებს ზოგავ ვინმისთვის, იმიტომ, რომ ეს გრძნობები ცხოვრების არსს არ წარმოადგენს შენთვის. სწორედ ამიტომ ხდება, რომ ერთ ადგილას ვერ ძლებ დიდხანს და უმტკიანეულოდ მიდისხარ ხოლმე. არ გუსურს რაიმე არსებობდეს ქვეყნად, რაც დაგაკავებს, არ გავიშვებს. არ შეგიძლია გივიო, რომ თავისუფლებისთვის არ ვიბადებთ ქვეყნად.

ჰოდა, აი ხდება მაინც, რომ ქალებს უყვარდებათ შენაირი მამაკაცები...

თურმე ტკივილისგანაც შეიძლება ხელახლა იშვა. ნუთუ ეს მხოლოდ მე ვიცი? აქამდე გაგონილი მქონდა, მეორედ დაიბადო სიხარულისგან. თუქცა ეს თვითონ არ გამოძივია. უფრო იმიტომ, ალბათ, რომ ბედნიერების აღქმის ნიჭი არ დამკვა ბუნებით. მუდამ ვიცნობობდი და ნამდვილი სიხარული გულს მიღმა მჩრებოდა ყოველთვის. ან იქნებ იმიტომ, რომ ეს გრძნობა ძლიერ ხანმოკლეა, რადგან მისი განცდის უმაღ სხვა გვეტყობება?

ტკივილი კი მიმივა და ზანტი. ჩაჯდება სულში და გაიღვას ფესვებს. ჯერ გულს მისწვდება, მერე სისხლძარღვებს დაივლის და ბოლოს გონებას მიადგება ხოლმე. ჰოდა, ვაი გონებას, თუ იგი ბუნებითაც მიმივა და უძალი.

შახაპარი ცინარა ტარეშაძე

მიღად თავის ნებას მოახვევს ეს თავნება ტირანი და ქარი-შხალგამივით ხომალდს დააშვავებს კაცს...

მაგრამ ჩემი საქმე სულ სხვა იყო. მაშინ აღარც გული მქონდა და აღარც გინება, რომ სადმე გაეგად ფესვები ტკავილს. ორივე მას ვაყვავებ თან. ჰო, მე იმ დღეს მოეკვი, როცა ის დაეკარგე. ეს მხამალალი სიტყვები არაა. ისიც ცხადია, რომ ის დაეკარგე და ისიც, რომ აღარ ვარსებობდი. ან იქნებ ვარსებობდი, მაგრამ აღარ მქონდა გული, გონება, ფიქრი, ოცნება, რადგან ეს ყველაფერი ის იყო ჩემში.

თუმცა, ეს მაშინ. გუშინ კი იწვიმა და ვივრძები, რომ გული ისევ მქონია. სუნიქვა შევივარი (თურმე ვსუნთქავდი კიდევ) და ყური მივუგდე: ჯერ სუსტად, მერე კი უფრო ცხადად მიმეძმა მისი მხაური. ძარღვები აირთოლდნენ, როგორც ახლად ამოსულს გვეჯილი ვახუფულის სოსისგან და ტკილიმა ფროლიამ გული-სოკოზთან მოიყარა თავი. მაწმიდა ტუბილი შხაპუნა, შვინთ კი გული მიბეგრდა. ჩემი, საკუთარი გული და მხოლოდ ჩემთვის გრძნობდა, რომ წმიდა თბილი, საოცრად თბილი წვიმა და გულისოკოზთან გროვდებოდა მლაშე ცრემლებად.

წუხელ წვიმა, მაგრამ დღეს აღარ წვიმა და მე მისხარია, რადგან შენ ვეპულს წვიმა. წვიმამ გადაღალა გამომსვლელი ტოტები. ალბათ, ამიტომაც მოღუშულან უჩვეულოდ. ისინი მშირად თბილი ეძლევიან სევდას. არ გვეგონოს მათი ღუმილი მძიმე ფიქრებზე მითითებდეს. ო, სუსტებითაც არა, რადგან ხომ იცი, ვახაფუხლს ვლან. მე ექვც მისხარია, რომ მათი ღლიდინი უსასრულო არ არის, როგორც ჩემი. ჰო, ძვირფასო, მე ყოველთვის თვალს ვარიფებ მათ, რომ არ ვასწავლო სევდა. არა, როდი ვჩივი. პირიქით, ბედნიერი ვარ, რომ მენატრები და ჩემს ფიქრებს შეუძლიათ შენით იფუნენ საესენი. შენ წარმოდგენივარ არ შეიძლება, ეს რას ნიშნავს. ეს უფრო მშენიერიია, ვიდრე ტაშმა არეკლილი კამკაშა მთვარე, უფრო ცხიველი, ვიდრე ავეისტოს თაკარა მზე...

წუხანდელი წვეთები დარჩენილან მინებზე. რა მშენიერი რამაა ყოველი მათგანი. რატომ გძულს წვიმა? თუმცა, მეც მძულს იგი. სწორედ იმიტომ, რომ ასე ძალიან მიყვარს და ეს კიდევ უფრო მაშორებს შენგან. წვიმა ცრემლები არაა. წვიმა შევება და თავმესაფარი. წვიმა სევდად დაგვიანებული სიყვარულისა. ალბათ, ამიტომაც გაბეჭვები იგი...

...ჩემო კარგო!.. მე აღარ ვივადრებ შენზე, რადგან ეს კამკაშა, პაწაწანი ბრილის მარცვლები მიშლიან სევდას. მე მხოლოდ გავისენებ და ძველებური ჩურჩულით გეტყვი: მიყვარხარ!...

მინდა ყველაფერი კეთილი თვალით დავინახო

● მაია ცინცაძე

დღეს, ჩვენდა საამაყოდ, ასაკოვან მეცნიერ ქალბატონებს ახალგაზრდები ემატებიან. ერთერთი მათგანია გამოჩენილი, ჭეშმარიტ მეცნიერთა ოჯახის წევრი, ქიმიის მეცნიერებათა დოქტორი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის ზოგადი და ბიოარორგანული ქიმიის კათედრის პროფესორი მაია ცინცაძე. იგი ქიმიის მეცნიერებათა დოქტორის, საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსის, საქართველოში კოორდინაციული ქიმიის ერთერთი ფუძემდებლის გივი ცინცაძის და ფარმაცევტის, ქიმიის მეცნიერებათა კანდიდატის ანა ნარიშანიძის ქალიშვილია. და – თამარი ექიმა, მედიცინის მეცნიერებათა კანდიდატი, ფარმაციოლოგიისა და ფარმაციის კათედრას ხელმძღვანელობს.

მაია მამადავითობის წმინდა დღესასწაულსაა დაბადებული. ალბათ, ღვთის წყალობით გადმოეცა ოჯახისგან ასე უხვად: ზრდილობა, განსწავლულობა, წიგნიერება, სიყვითის თესვა... ამის საუკეთესო მაგალითს ვიკონებ მშობლები აძლევენ. სხვისი შვილების განმანათლებლებს, ბედის დაცინვა იქნებოდა მათთვის რაიმე დაეკლოთ!

თბილისის პირველი ექსპერიმენტული სკოლის მოსწავლე მაია ყველა საგანში გამოჩენილი იყო. ხუთი წლიდან გადაწყვეტილი ჰქონდა ქიმიის გამოსლულიყ. მამას ხშირად სტუმრობდა კათედრაზე, მოსწონდა ვერადი ჭურჭელი, ხსნაობები, სინჯარები, ფხენილები. მამა ოცდაჩვიდმეტე წლის ასაკში დოქტორი იყო. მაიას ოცდაათონმეტისას მიენიჭა ეს ხარისხი. პოლიტექნიკური უნივერსიტეტის ქიმიის ფაკულტეტის სტუდენტი აქტიურად მონაწილეობდა ოლიმპიადებსა და სამეცნიერო კონფერენციებში. წარმატებებს აღრიდანვე დაეწია. სამეცნიერო კარიერა სტუდენტობის პირველი წლებიდან გამოიყვითა. მეცნიერული ნაილობა სტუდენტობა რუსუბლიყურ სამეცნიერო კონფერენციებში გამარჯვებამ, საერთაშორისო სიმპოზიუმებში მონაწილეობამ და მისმა გახმაურებულმა სადიპლომო ნა-

შრომმა არგუნა. სისტემატურად იბეჭდებოდა მისი სამეცნიერო სტატიები. იყო ერისთავის სახელობისა და ლენინური სტიპენდიანტი, იღებდა პრეზიდენტის სტიპენდიასაც. სადიპლომო ნაშრომი ინგლისურ ენაზე დაიცვა. წარმატებით დაამთავრა საქართველოს პოლიტექნიკური უნივერსიტეტის ასპირანტურა. საკანდიდატო და სადოქტორო დისერტაციებზე მოსკოვში, რუსეთის მეცნიერებათა აკადემიის ნ.ს. კურნაკოვის სახელობის ზოგადი და არარგანული ქიმიის ინსტიტუტში მუშაობდა, სამეცნიერო ხელმძღვანელად მამის მოწაფე, რუსეთის მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსი ასლან ციკაძე ჰყავდა. მსოფლიოს კულტურისა და რუსი კლასიკოსების ღრმა ცოდნით ზებლავდა პედაგოგებს. რაც ყველაზე საყურადღებოა, საკანდიდატო ოცდახუთი წლისამ დაიცვა.

ამჟამად ლექციებს კითხულობს კოორდინაციულ ქიმიასა და ბიოარორგანულ ქიმიამი ტექნიკური უნივერსიტეტში. სახელმწიფო უნივერსიტეტის სოხუმის ფილიალში. სამეცნიერო მუშაობას ეწევა საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის რ. აგლაძის სახელობის არორგანული ქიმიისა და ელექტროქიმიის ინსტიტუტში, ინსტიტუტის და ფაკულტეტის სამეცნიერო ხარისხების მიმნიჭებელი საბჭოების წევრია. ავტორია ქართულ და რუსოურ ენებზე გამოქვეყნებული 55 სამეცნიერო ნაშრომის, ორი მონოგრაფიის და დამხმარე სახელმძღვანელოსი (თავმდაბალი ადამიანია, იმის მესესდსაც არ ამბობს, რასაც აყუთებს. როგორც მიოხრეს, მასაც მამასათი არ უყვარს საკუთარ თავზე ლაპარაკი, სხვები – სტუდენტები უფრო მეტს ყუვიან. ამ შემთხვევამი თამარი გუვხმარება).

– ყველაზე მეტ დროს და ენერჯის რამი ზარჯავთ, მაია?

– სამწუხაროდ თუ საბედნიეროდ, დიდ დროს სამსახურებრივ და სამეცნიერო საქმიანობას ვაძმარ. მიშყო შვიდი წლისაა, პირველ საშუალო სკოლაში სწავლობს. მეუღლე,

● გვიე ცინცაძის ოჯახი

მრიგებელი. იცინა თქმა: ვკითხობ მაიასს, რას იტყვის! რომ ვითხრათ რაიმეს ვერ ვაპირებ და დრო არ მყოფის, სწორი არ ვიქნები. ყველაფერს მშვენივრად ვაზერებ.

- რა არის თქვენი ყველაზე სასიამოვნო საქმიანობა?

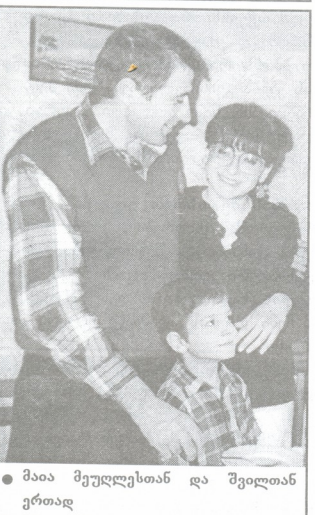
- მეზურნება კერვა, ქსოვა. ეს ფარდები, შალთები, სუფრები ჩემი დიზაინითაა შეკერილი. კონსერვატორიაში ვსწავლობდი ფორტეპიანოს განხრით. მიყვარს როიალთან ჯდომა, განსაკუთრებით, როცა შუქი ქრება, ვხატავდი. მშრალი და ბუნებრივი მასალებიდან ვაკეთებ კედლის დეკორატიულ კომპოზიციებს (მართლაც ულამაზესია). ბავშვობაში მიყვარდა „სპექტაკლიბანას“ თამაში. მე, თამარი და ჩემმა ბიძაშვილებმა ოთხცანიანი დასი ჩამოვყავალიყეთ. ვდგამდით სპექტაკლებს. ვიფიქროს კოსტუმების მერავი. მხატვარ-დეკორატორი, სცენარისტი, დამდგმელი რეჟისორი და მთავარი როლის შემსრულებელი, რამაც ალბათ გარკვეული როლი შეასრულა ჩემი გემოვნების ჩამოყალიბებაში, შემაყვარა ხელოვნება და მასწავლა მისი აღქმა.

● ბატონი გვიე შვილიშვილებთან

- როგორია მცენერის ქალბატონი მაია სამზარეულოში?

- მეზურნებთან, რომ უფეროელესი კერძები გამოძის. დისშვილია, ჩემი უსაყვარლესი თითო და გვიფერ ხელეხ მივინიან, ქათინაურებს მიძღვნიან. ჩვენი მთავარი მზარეული ბებია იყო, იმისგან ბუერი რამ ვისწავლე. განსაკუთრებულ მნიშვნელობას ვანიჭებ სუფრის ღამაზად გაფორმებას, „სერვიორგასს“, ფერსაც აქვს მნიშვნელობა. ცნობილია, ყვითელი ფერი მადის აღმძვრელია. არ განვეკუთვნები იმ ქალია კატეგორიას, თავმოწონულ რომ აცხადებენ, კვერცხის შეწვაჯ არ მებუნებო. თუმცა, მყავს დამზამარე ქალბატონი, უფრო სწორად დიდა.

● მაია მუღლესთან და შვილთან ერთად

- როგორ პედაგოგი ხართ, - მეგობრული, მკაცრი, პრინციპული?

- ყველაფერი მზანშეწონილია ზომიერების ფარგლებში, გადაჭარბებული არაფერი ვარგა. თუმცა ხანდახან, სიმკაცრე და მომთხოვნელობაც საჭიროა, როგორც ბრძენაცმა ბრძანა, - „შიმი შეიქმნა სიყვარულსა“. ზოგიერთთან აღთქმობთ, მეგობრობით მეტი მიიღწევა. გულგრილი ნამდვილად არა ვარ, სტუდენტის პრობლემითაც მიც-

ხოვრია, მათი მდგომარეობა მიმიტანია...

- დიდ დროს უთმობთ ჩაცმას, მაკიაჟს?

- ყველას თავისი სტილი აქვს, გადაპრანჭულ-გადამეტებული არაფერი მომწონს, ჩემი ჩაცმის სტილი უფრო აკადემიურია.

- რა ვადიზიანებთ, რას ვერ პატიობთ ადამიანებს?

- მაღიზიანებს ტყუილი, მლიქვნელობა, ღალატი, ბოროტება და უმადურობა. ბოროტი თავადა უბედური, ჩემთვის ეს მანკიერებები ყოვლად მიუტევებელია.

- მოდური კითხვა მინდა დაგისვათ, მორწმუნე თუ ხართ, მოძღვარი გვაგო?

- კალისტრატე ცინცაძის შთაბეჭდილი გზალავართ. დედის ბაბუა დასაკლეთ საქართველოს მღვდელმთავარი იყო. მე და თამარი ბებიას მამინ დაყვავდით სიონის საკათედრო ტაძარში საკვირაო ლოცვებში, როცა ტაძართან გაკვაც ღამის აკრძალული იყო. ვივლი, ჯერჯერობით იმ დონემდე მზად არა ვარ, რომ მოძღვარი მყავდეს.

- ვის მიმართ ხართ პრეტენზიული. ბუნებით მაქსიმალისტი ხართ თუ უფრო მეოცნებე?

- მხოლოდ ტყუილების და ჩვენი შვილების მიმართ ვარ პრეტენზიული, მინდა რაც შეიძლება მეტი მივცე, მეტი იცოდნენ. მე და ჩემს დას ბევრ რამეში ტყუილების სინდრომი გვაქვს, თუმცა გემოვნებით, ასაკით, გარეგნობით, აზრებით და შეხედულებებით ვართ განსხვავებულები. დედა განსაკუთრებული ქალი იყო (დედის ხსენებაზე სახის გამოძეტყველება ეცვლებათ, ორივენი ცრემლებად იღვრებიან), უბედურტენზიო, წესიერი, ალალი, შედმიწეუნი გაწონასწორებული და უპრობლემო. ოპერაციას იყუთებდა, იცოდა მოურჩენელი სენი ჭირად, ყველას აფრთხილებდა, მაიას არ უოხრათ, საკანდიდატოს დაცვაში ხელი შეეშლებო, ბოლომდე გვამხნევებდა, გვამშვიდებდა, გვაჩვენებდა მოსალოდნელი უბედურებას. მე ოცდაშვიდი წლის ვიყავი, თამარი ოცდაერთის. ურთიერთშეგობრობა ოჯახიდან მოვგვდამს, სამგალოთი ურთიერთობა გვაქვს მე და ჩემს მეუღლეს ნოდარ ხასაისა. ის სპეციალობით მანქანათმშენებელია.

დისშვილები... დიდი, გაუყოფელი ოჯახი გვაქვს. მამასაც განსაკუთრებული ყურადღება სჭირდება. რაც დედა აღარ არის, მე ვარ ყველას დედა, ბებია, დიასახლისი, ჭკუის და-

- თუ არის ისეთი რამ, რასაც საკუთარ თავს უკრძალავთ?

- საქართველოს ვერაფრისთვის ვერ დავთმობ. მინდა საქართველო იყოს პრესისტული, გამორჩეული ქვეყანა, რასაც ნამდვილად იმსახურებს. ყოფილა შემთხვევა, რაღაცეებზე უარი გვითქვამს. შეილებს გაჩენის ბედნიერება დედის დარღმა წავკარგეთა ორგეს.

- როგორი სამეგობრო წრე გვათუ, ქართული სუფრა გვიყარა?

- მეტისმეტად მეგობრებს აყოლილი ვარ-მეთქი, ვერ მოვატყუებთ. ძეგს სკოლის, სტუდენტობის, ასპირანტურის მეგობრები. მიყვარს ოჯახის სუფრებთან ერთად ბუნების წიაღში გასივრება, ქართული სუფრა, რასაც სამართლიანად სუფრის აუადმიად მოიხსენიებენ. ჩემი სიძე - ექიმი-ვირუსოლოგი, მედიცინის მეცნიერებათა კანდიდატი ილიო გველიანი კარგად მღერის. ქართული სუფრის ეშს გიტარას, ფორტეპიანოს როგორ შეიძლება ყავლი გაუვიდეს. ყოვლით, ბევრი ბედნიერი დღეები გამოიარეთ.

- ქონა მათა, როგორც პედაგოგი, რა აზრის ხართ დღევანდელ ახალგაზრდებზე?

- განათლებული თაობა მოდის, თუმცა მძიმე პერიოდმა დაწავრა. ძველ ჩინეთში, როცა ადამიანის დაწველა სურდათ, გარდატეხის ეპოქაში ცხოვრებას უსურვებდნენ. გარდაქმნათა კარგად ჩვენს ახალგაზრდებს ცუდად დაატყო ხელი, დაუმძიმა სული. გააარეს ემანსიპაცია. სხვანაირი მოთხოვნა აქვთ, დამოუკიდებლობის პრობლემები თანდათან იშლება. ლაღად აზროვებენ. იგრძობა პროგრესი. პედაგოგები კრძალავენ ბავშვის „მანეჟში“ ჩასმას, თვლიან, აქედან იწყება პიროვნების შეზღუდვა. ამავე აზრისაა თანამედროვე ამერიკელი მეცნიერი ბერტრანდი სპოი, ისიც უარყოფს ჩვილის ყოველგვარ შეზღუდვებს. შეიდი წლის შვილმა მობილური მინდორი მოთხოვა, ჩემს სისხარულს საზღვარი არ ჰქონდა, ესეც თავისუფლების გამოხატულებაა. ბეჭედადამუშეული საგამოცდო ბილეთები და თემები ტესტირებები შეიცვალა, რაც პიროვნების თავისუფლების აღმნიშვნელია.

- როგორც ტრადიციულ ოჯახში აღზრდილი, რას გვეტყვით, ქართულ ადათ-წესებს საფრთხე ხომ არ ემუქრება?

(საუბარში მჭერმეტყველი, საინტერესო მოსაუბრე თამარი ერთობა).

- ქართული ტრადიციები ისე მყარად ზის ნებისმიერი ქართველის გენეტიკურ კოდში, რომ ვერანაირ ტრანსფორმაციას ვერ ეგუება. რაღაცეები უთუოდ შეიცვლება, მაგალითად, მოდა. ხომ ძნელი წარმოსადგენია ძველი თაობის ხანდაზმული ქართველი ქალბი შარვლით?! ბევრი რამ ახასიათებს მოდის სახეცვლილებას.

- ქონა მათა, თქვენი ცხოვრების ყველაზე სეგადანი და ბედნიერი მომენტები?

- გაუწელებელი სეგად 51 წლის, მართლაც ყოველმხრივ სამაგალითო ადამიანის, დედის დაკარგვა იყო. უდიდესი ბედნიერება - ჩემი შეილის, მიშოს ამქვეყნად საკეისროთი მოვლინება, იგი ჩვენი ოჯახის „კეისარია“. მიშო და მამა აპრილში დაიბადნენ, ეს თვე ჩვენი ოჯახის სიკეთის სიმბოლოდ იქცა.

- როგორც მეუღლე, ოჯახის დიასახლისი, დედა,

რას იტყვით ფემინიზმზე, რამდენად მისაღებად მიგაჩნიათ ქრის მორჩილი ცოლი?

- ხან აზიელი, ხანაც ქართველი ქალის თვისებების მატარებელი გახლავართ, მაგრამა სიტუაციას. ჩემი აზრით ქალი უნდა იყოს ქრის მორჩილი და არა მონა. ოჯახში შემმატებლებული ურთიერთობის მომხრე ვარ. ასეთები იყვნენ ჩემი მშობლები. გატყარებული, აყვირებული, გაკაპასებული არასოდეს მასსოვს ისინი. არაფერს ხედიდნენ სადალად და საკამათოდ. ასეთები არიან ჩვენი ქვრივები, ყველაფერში გეშველიან, გვერდში გვიდგანან. რომ არა ნოდარი, ვერაფერს მივაღწევდი. ოჯახის წამყვანი კაცი უნდა იყოს. მის სიტყვას ფასი და წონა უნდა ჰქონდეს. ასეთია მამა - მუდამ წიგნებში თეარატული, მარად ახალგაზრდული, უბერებელი სულის, თავმდაბლობის ეტლიონი. მიდიან ასპირანტები. ვიღაცას მუდამ რაღაცაში სჭირდება. სიყვარულით „ობლებს მამა“ შეარქვეს. სხვისთვის ბოლომდე იხარავება, შუბლის თხემიდან ფეხის ტერფამდე ჭეშმარიტი ინტელიგენტი და პედაგოგი.

- მეუღლე უწევს ხმას ოჯახში?

- შემძლია დავფიციო, არასოდეს. ყოველმხრივ გავინაწირობებული პიროვნებაა. ერთი შეხედვით მკაცრი ჩანს, ბავშვებთან ზედმიწევნით სუსტია, ყველა სურვილის შემსრულებელი. ასეთივეა თამარიც. მოსკოვში, შუაშამთარში, თამარიც ბიჭმა დრო იხელთა, საზამთრო ინაბრა. მთელი ქალაქი შემოიარა. მარმაკლადის საზამთროს იმიტაციით აუსრულა შეილს სურვილი.

- გარდა ნიჭისა, რა არის საჭირო, რომ ქალმა წარმატებას მიადწიოს პოლიტიკაში, მეცნიერებაში, თანაც ოჯახში რიგი და თქვენნაირი წესრიგი ჰქონდეს?

- უპირველესია შრომა და ნიჭიერება. ახლა მეტი შესაძლებლობაა იმეოვ სპონსორი, მოიპოვო გრანტი, ააწყო ბიზნესი. სამი უწოდან ენებს გვასწავლიდნენ. ჩემი პედაგოგები იყვნენ: ველა ჩარუიანი, ნიკო ვოლკოვი, კორთვი ნიშნანიძე, დღე და დამე წიგნებს ვუკვებ, ზერეულად არაფერი მიიღწევა. ალბათ მთავარია შრომისმოყვარეობა და მიზანდასახულობა.

- რას ინატრებთ, რას შესთხოვთ უფალს?

- ბედნიერ საქართველოში ცხოვრებას. ამ მთავრობის იმედი მაქვს და მკერად დანაბრებს შესარულებს. ძვრები შეინიშნება. მინდა ყველაფერი კეთილი თვალთ დავინახო. ქალაქი იერსახეს იცვლოს. საგრძობლად დასუფთავდა. ბერი ჩემი მეგობარი, ჩემი თაობის ადამიანი მოვიდა მთავრობაში, მე მათი მწამს.

- ისეთი რაიმე ხომ არ გინდათ თქვით, რაზედაც ფიქრობთ, ელოთ გკითხავდით და მე გამომჩნა?

- როგორ გეკადრებათ, მეტისმეტად მრავლისმომცველი საუბარი გამოვივიდა, უხერხულიცაა, იმდენ რამეს შევეხეთ.

* * *

როგორც ჭეშმარიტ ინტელიგენტ ადამიანს სწევია, მადლობას მიხდის, გულდასმით ათვისებდეს ჩვენი შურნალის ბოლო ნომრებს, მოსწონს, აკადემიურად მიიჩნევს, იხსენებს იმ დროს, როცა იგი ერთადერთი საყვარელი შურნალი იყო მისი თაობის დედებისათვის.

წელიწადში 500 ბავშვი

პრობლემა

უშვილობამ მასობრივი ხასიათი მიიღო როგორც ჩვენი, საქართველოში, ისე მსოფლიოში. მისი გამომწვევი მიზეზები სხვადასხვაა, რომელთა გამოვლინებას ხელს უწყობს არაღმსადავი ეკოლოგიური გარემო, დაუსრულებელი ფსიქოლოგიური სტრესები, ეკონომიკური სიღატაკე (როცა მკურნალობა შეუძლებელია), წვეილა შეუთავსებლობა და სხვა და სხვა. მაგრამ ერთი უზმიერსი მიზეზი მაინც სქესობრივი გზით გაერკვლებული ის ინფექციებია, რომლებიც აზიანებს ქალის ორგანიზმს.

მსოფლიო განმრთელობის დაცვის ორგანიზაციის მონაცემებით სქესობრივი გზით გადადებული ინფექციითა შორის მეორე ადგილზეა უროგენიტარული ქლამიდიოზი. იგი ითვლება ქალის სასქესო ორგანოების ანთებითი დაავადებების მთავარ ფაქტორად. აღსანიშნავია ქლამიდიოზით გამოწვეული ფელოზის მიღების დზინება (რაც უშვილობის მიზეზი ხდება), თვინებითი აბორტები, ნადრევი მშობიარობა, თანდაყოლილი ინფექცია ახალშობილებში და სხვა. ყველაფერი ეს უარყოფითად მოქმედებს გამრავლებაზე – სრულიად ახალგაზრდა ქალებს აკარგენებს შვილის გაჩენის უნარს.

დღეს მთელ მსოფლიოში დიდი გურადლება ექცევა სქესობრივი გზით გადადებული ინფექციების დროულად და სწორად გამოვლენას. ქლამიდიოზისა და სხვა ინფექციების დიაგნოსტიკის მიზნით დანერგულია კვლევის ახალი მეთოდები, მათ შორის მოლეკულ-ბიოლოგიური.

საქართველოში გამოკვლევის უახლესი მეთოდების გამოყენებით ბოლო დრომდე არ არსებობდა ქლამიდიოზის სისზიირის შესახებ მაღალი სანდობის მონაცემები. არ იყო შეფასებული ქლამიდიოზის როლი უნაყოფობაში, არადა, საქართველოსთვის არაუცილებელია იმ ფაქტორების გამოვლინება, რომლებიც უარყოფითად მოქმედებს დემოგრაფიულ კრზისში მეოფი ქვეყნის მოსახლეობის გამრავლებაზე.

ამ პრობლემით დაინტერესდა ი. ჟო-

რდიანის სახელობის ადამიანის რეპროდუქციის სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტის ახალგაზრდა თანამშრომელი ნათია ჯაფარაშვილი. მან მიზნად დაისახა ღრმად შეესწავლა ქალის უშვილობის მიზეზები. რამდენიმე წლის თავდაუყოციანი შრომით მან ეს შეძლო. სამეცნიერო შრომისათვის, რომელიც წარმოადგენს ახალ სიტყვას მეცნიერებაში, ნათიამ გამოკვლევა ჩაუტარა 485 უნაყოფო ქალს, რომლებმაც 1998-2002 წლებში მიმართეს ადამიანის რეპროდუქციის სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტის პოლიკლინიკასა და სტაციონარს. მან პირველმა საქართველოში დაადგინა უროგენიტარული ქლამიდიოზის სისზიირი ქალის უნაყოფობის სხვადასხვა ფორმისას, გამოავლინა ამ ინფექციის სარწმუნოდ მომუტებული სისზიირე. მან დაპაროსიკაპის გზით დუგლასის ფოსოლან ადებული მასალაში პოლიმერაზული ვაჭკური რეაქციის მეთოდით პირველმა დადასტურა ქლამიდიოზი ინფექციის როლი უნაყოფობის განვითარებაში.

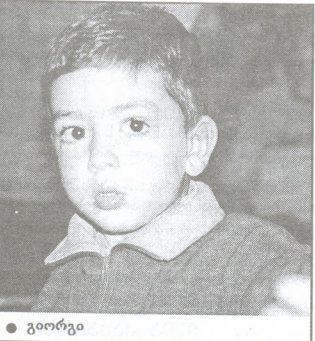
გზადგმა, მშობლიურ ინსტიტუტში წარმოებული კვლევის პარალელურად ნათია მიემგზავრებოდა საზღვარგარეთ, რათა თავისი კვლევის შესახებ მოეთხრო უცხოელი მეცნიერებისათვის, გაეკეთებინა პირველი მიღწევების ანალიზი. მისი მოხსენებები ინგლისურ ენაზე მოისმინეს და მოიწონეს 2000 წელს ვაშინგტონში მეან-გინეკოლოგთა XVI მსოფლიო კონგრესის მონაწილეებმა, 2001 წელს რომში XXI საუკუნის რენესანს-კონგრესზე დასწრეებმა, 2001 წელს პარიზში გამართულ I მსოფლიო კონგრესზე – „დისუსია მეანობაში, გინეკოლოგიაში და უნაყოფობაში“. მზარდატყრა და აღიარება, რაც ნათიამ უცხოელი მეცნიერებისგან იკრძინო, მას უადვილებდა გაეგრძელებინა და დაესრულებინა მეცნიერული კვლევა. მხოლოდ დიდი მიზიდუბებისა და ენერჯის წყალობით შეძლო არ გაქცეოდა რეალურ ცხოვრებას, ყოფილიყო მშობლებისთვის გურადლებიანი შვილი, მძისთვის ერთგული და, მეგობრებისთვის

● ვაშინგტონში კონგრესზე გამოვლენის შემდეგ

● ნათია მეუღლესთან ერთად

● გიორგი

საქართველოს პარლამენტი

საიმედო დასაყრდენი, თანამშრომლებისთვის მხარში მდგომი. მან სიყვარულისთვისაც გამოიხარა დრო, შექმნა ოჯახი, გააჩინა ვაჟიშვილი.

2003 წელს ი. ჟორდანია სახელობის ადამიანის რეპროდუქციის სამეცნიერო-კვლევით ინსტიტუტში სადისერტაციო საბჭოზე - „რეპროდუქტოლოგია-ენდოკრინოლოგია“ - შედგა ნათია ჯაფარიშვილის სადისერტაციო ნაშრომის დაცვა. ნაშრომმა მაღალი შეფასება დაიმსახურა იმით, რომ ითქვა ახალი სიტყვა ქართულ რეპროდუქტოლოგიაში, გამოიჩინა უშვილობის დამღვევის ახალი გზა, გაჩნდა იმედი ათასობით ქალის ცხოვრებაში, რწმენა იმისა, რომ საქართველოში დემოგრაფიული პრობლემა თანდათანობით გადაიჭრება. დაიწყო მეცნიერის ამ საყურადღებო გამოკვლევის შედეგების დანერგვა პრაქტიკაში.

წოზი რამ პირადული...

ჰყავს ორი ოჯახი - დიდი და პატარა. დიდ ოჯახში არიან დედა - ნინელი ფირცხალავა - ოტორინო-ლარინგოლოგი, მამა - რეზო ჯაფარიშვილი - ინჟინერი, ტყუპისცალი მძა - ლამა ჯაფარიშვილი - 5 უცხო ენის ბრწყინვალე მცოდნე და საფრანგეთში - კულმონფერარში „სერდის“ უნივერსიტეტის კურსდამთავრებული, ლაშას მეუღლე თეო დანელია - ექიმი. პატარა ოჯახში სამნი არიან - ნათია, მეუღლე - კოტე გაგილაძე და შვილი - 5 წლის გიორგი. ისინი ყოველდღე იყრბებიან ერთად დიდ ოჯახში, საუბრობენ, ერთმანეთს უზიარებენ შთაბეჭდილებებს და საღამოს იშლებიან. ნათია ქმარ-შვილთან ერთად თავის ბინაში მიდის, სადაც მისი პატარა ოჯახი ცხოვრობს, სადაც ძალიან მყუდროდ ვიძინებს თავს და სრულყოფილი მეუღლე, დედა და დიასახლისია. მათთან ხშირად იყრბებიან მეგობრები, თანაქალაქელები 51-ე საშუალო სკოლიდან, თანაკურსელები სამედიცინო ინსტიტუტიდან, ისენებენ დამოუკიდებელი ცხოვრების პირველ ნაბიჯებს, როცა ინსტიტუტის დამთავრების შემდეგ ახალ

გარემოში მოხვდნენ...

სამედიცინო ინსტიტუტის დამთავრების შემდეგ ნათია ინტერნატურა თბილისის პირველ ექსპერიმენტალურ სამშობიარო სახლში გაიარა, სადაც პროფესორ დიანა ჯინჭარაძისა და ნანა ცინცაბაძის დახმარებით ბევრი რამ ისწავლა; შემდეგში მიზნობრივი ასპირანტურა ი. ჟორდანია სახელობის ადამიანის რეპროდუქციის სამეცნიერო-კვლევით ინსტიტუტში დაასრულა, კიდევ უფრო გაიმდიდრა ცოდნა ინსტიტუტის დირექტორის, ბატონ ნაჩილ ზომასურიძის ხელმძღვანელობით.

თუ რაიმეს მივადწივ, ეს ბატონი არჩილის დიდი დამსახურებაა, რომელიც ყველა ახალგაზრდა სპეციალისტს თანაბრად უნაწილებს მზრუნველობას და ყურადღებას, - ხშირად ამბობს ნათია. მას ეამაყება, რომ ბატონმა არჩილმა, პირველმა ევროპაში ჩამოაყალიბა ახალი სამედიცინო დარგი „რეპროდუქტოლოგია“ და ისიც საქართველოში. მისი დამსახურებაა, რომ დღეს ინსტიტუტი ვანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაციის სათანამშრომლო ცენტრია. მალე მის ბაზაზე ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაციის და გაეროს მოსახლეობის ფონდის საერთაშორისო სასწავლო ცენტრი შეიქმნება ექიმებისთვის. ინსტიტუტში მუშაობენ ყველაზე მაღალკვალიფიციური სპეციალისტები და უახლეს მეთოდებს ნერვავენ. ყოველივე ეს კი პროფესორმა ნაჩილ ზომასურიძის სახელს უკავშირდება. პროფესორმა ჯენარო ქრისტესაშვილმა დღმ - დიაგნოსტიკის ლაბორატორია ჩამოაყალიბა, რაშიც ნათიამ აქტიური მონაწილეობა მიიღო. ბოლო წლებში პროფესორ ნუნუ მისურაძის თაოსნობით შეიქმნა საშვილოსნოს ყველის პათოლოგიის განყოფილება, სადაც შროუელი სიმსივნის ასაცილებლად პროფლაქტიკური გამოკვლევა ტარდება. კეთდება პირმინალური გამოკვლევები ენდოკრინული გენეზის პაციენტების სრულყოფილი დიაგნოსტიკისა და მკურნალობისათვის, რაც პროფესორ ზურაბ საბახტარაშვილის თვალდადებული შრომის შედეგია. აქაური ექიმებისათვის სიმწიფეს არ წარმოადგენს სარძევე ჯირველისა და საშვილოსნოს მიღების გამოკვლევა, მკურნალობის ყველა ეტაპის გავლის შემდეგ სასურველი შედეგის მიუღწევლობის შემთხვევაში ხელფეხური განყოფიერების ჩატარება, საჭიროების შემთხვევაში უსისხლო, მუცლის გაუკეთავი ქირურგიული ოპერაციების გაკეთება ლაბორსკოპიული მეთოდის გამოყენებით, რაც უფრო თანამედროვეცაა და პაციენტის დამზოველად, სწორედ ამ სპეციალისტთა შრომის შედეგია, რომ საშუალოდ წელიწადში 500-მდე ბავშვი ინსტიტუტის „შვილობილია“.

...ნათია თვლის, რომ სწორი არჩევანი გააკეთა, როცა უშვილობასთან ბრძოლა დაიასაზ მიზნად. მისი სამეცნიერო მუშაობა გრძელდება, რასაც უადვილებენ რეპროდუქციული ფუნქციის ჩამოყალიბებისა და კლინიკური გენეტიკის განყოფილების ხელმძღვანელი, პროფესორი ჯენარო ქრისტესაშვილი, საკონსულტაციო-პოლიკლინიკური განყოფილების ხელმძღვანელი, მედიცინის მეცნიერებათა კანდიდატი ლია ნადარეიშვილი და სხვები. განუზომელია მისი მადლიერება ამ პიროვნებების მიმართ.

● მარცხნიდან - ჯენარო ქრისტესაშვილი, ლია ნადარეიშვილი და ნათია ჯაფარიშვილი პარაზში კონგრესზე

როგორ მოვუაროთ თავს ოჯახის პირობებში

სახის კანი ძილის წინ უნდა გაიწმინდოს გრილი წყლით, რითი ან არაჩინო დასველებული ტამპონით. შეიძლება ხაჭო ან ნაღლდენი წიხისკვით საზეზე, გაიჩერეთ 5 წთ. თითების პალეშებით გაიფეთ მასაჟი და ბოლოს წყლითა და ბამბის ტამპონით ჩამოიბანეთ.

თუ საზეზე სისწილე გაქვთ, კარგ შედეგს მოგცემთ მეგებაჟ კრემში ჩამატებული ალოეს წვენი: 5 გრ. მეგებაჟს დაუმატეთ 5 გრ. ალოეს წვენი, წიხისკვით საზეზე და გაიჩერეთ 25 წთ. შემდეგ ჩამოიბანეთ.

თუ ცხვირსა და ნიკაბზე შეგი საცობები /ფერიმბუჰამელები/ გაქვთ, წიხისკვით ზეთი, გაიჩერეთ 10 წთ. შემდეგ თითების პალეშებით წრაული მოძრაობებით, საათის ისრის მიმართულებით ქატირში არეული მარილი ფრთხილად შეიხილეთ, საცობები დაამუშავეთ და

თბილი წყლით ჩამოიბანეთ. ბოლოს წიხისკვით მეგებაჟი კრემი.

თუ იდეაკები გაგომქდათ და გაგაუხეშდათ: 10 გრ. გლიცერინს დაუმატეთ 10 გრ. თაფლი და ეს ნარევი წიხისკვით. გაიჩერეთ 20 წთ. და ჩამოიბანეთ.

თუ ფეხის ქუსლები დაგისცდათ და გტკივთ, დაამუშავეთ შემდეგი სახის მალაბო:

- 10 გრ. სტრუბოციდი /დაფხენილი/
- 10 გრ. ზეთი
- 40 გრ. ცხიმის ფუქე /უმარილო ღორის, ქათმის, იხვისა და ბატის ქონი, შეხილეთ მალაბო და მუშავებულ /პანანის შეძვე/ ფეხის ქუსლებში. პარალელურად მიიღეთ პურის პატარა ნატეხზე დაწვეთებული 20 წვეთი A ვიტამინი /ზეთის/.

თუ შეკრულბა გაწუხებთ, დღეში 3-ჯერ ჰამის წინ, თუ არა - ჰამის შემდეგ.

**საერთაშორისო კლასის ექიმი-კოსმეტოლოგი
ანაონ პერალიძე**

ბული ალოეს წვენი: 5 გრ. მეგებაჟს დაუმატეთ 5 გრ. ალოეს წვენი, წიხისკვით საზეზე და გაიჩერეთ 25 წთ. შემდეგ ჩამოიბანეთ.

სასარგებლოა იპოდემი

მარტო სასლში

თუ თქვენი პატარა ხშირად რჩება სასლში მარტო, აუცილებლად ასწავლეთ უსაფრთხოების წესები. აუხსენით, რომ არ შეიძლება უცნობ ადამიანებს მოუყევს, როდის არის შინ უფრო უსაფრთხო, არც იმ ძვირფასი ნივთებით შეიძლება თავის მოწონება, ბინაში რომ გაქვთ. ბავშვს აუხსენით, რომ

არ შეიძლება შემოსასვლელ კარებზე ბარათების მცვერა, ბინის გასაღების საცილსტო ყუთში ჩაგდება, ან ფეხსაწმენდის ქვეშ შენახვა, უცხოთვის კარის გაღება, ასწავლეთ სათვალავლოდო და ვაჭრობის სარეგულირბო, რათა საჭიროების შემთხვევაში უცებ გარკვევოს, ვინ ღვას შემოსასვლელთან.

როგორ დავიზგამოთ თავი აბუხარი მფრამბისაბან

ამბობენ, ჭიანჭველები ნივრის სუნს ვერ იტანენო. თუ ნივრის კბილს იმ ადვილას წაუსვამთ, სადაც ჭიანჭველები იყრიან თავს, სულ ცოტა ხანში მათ კვალსაც ვერსად ნახავთ.

ჩრჩილს პილბილისა და თამბაკოს სუნი არ უყვარს. თუ ადამიანისათვის ამ უწყინარი საშუალებებით საგზე პატარა ტომსიკებს კარადაში დააწყოთ, თქვენი შალეული და ბეწვე-

ული უენებელი დარჩება.

ბუზებს სკიბიადარის და აბუსალათინის /სასაქმებელი/ ზეთის სისხლს ემინათ. თუ ამ საშუალებებიდან ერთ-ერთის რამდენიმე წვეთს ფანჯრების გასაწმენდ წყალში ჩაამატებთ, ბუზები თქვენს ბინაში აღარ შემოფრინდებიან.

თუ ცხელ ტაფაზე ცოტაოდენ ქაფურს დაყრით, მისი სუნი მამინვე მთელ ბინას მოუღება და კოლობისგანაც მოისვენებთ.

როგორ მოვიქცეთ ცხვირიდან სისხლის დენის დროს?

დაჯექით, თავი დახარეთ და ნესტოებზე წყალბადის ზეგანში დასველებული ბამბის ტამპონები დაიდეთ /თუ ზეგანზე არა გაქვთ, უბრალოდ ნესტოებზე მიიჭირეთ ხელა/. სისხლდარღვევის შევიწროება რომ მოხდეს, კეფაზე და ძვიდუნე ცივი კომპრესი მოვიდებთა.

არ შეიძლება უკან თავგადადებელი ჯდომა ან წოლა: შეიძლება სისხლი სასუნთქ გზებში მოხვდეს და ღებინება, ზოგ შემთხვევაში კი გულის უკმარისობა გამოიწვიოს.

თუ სისხლის დენის შეჩერებას 20 წუთის განმავლობაში ვერ მოახერხებთ, სასწრაფოდ ექვეყეთ ექიმს. მძიმე შემთხვევაში პოსპიტალიზაცია იქნება საჭირო.

თუ ყოველივე მინაურლები საშუალებებით გაუქვალავდებით, გაისვირნით და, რა თქმა უნდა, აუცილებლად გამოიძიოთ მიზეზი. ამისათვის კი სულაც არაა საჭირო ექიმთან მისვლა - უბრალოდ, თვალთ გადაავლეთ თქვენი ცხოვრების ბოლოდროინდელ წესს. თუ ძალიან ბევრს მუშაობთ ან სწავლით ხართ გადატვირთული, ცოტა ვიხინათ და თითქმის არ გაღისხართ პაერზე, ცხვირიდან სისხლის დენის მიზეზი სწო-

რედ ეს იქნება.

პროფილაქტიკა:

ცხვირიდან სისხლის დენა ხშირად ანემიითაა გამოწვეული. ამისათვის უმჯობესია, ფარსმანდუკის, ჭვავის რქის ან ჭინჭრის ნაყენი მიიღოთ. რამდენ ხანს და რა დოზით, ამას თქვენი მეთვალყურე პემატოლოგი გეტყვით.

კვების რაციონი ვიტამინებით გაამდიდრეთ. კარგი იქნება, თუ მთელი წლის განმავლობაში თქვენს სუფრას თეთრთაგა კომპოსტო, ასცილის ნაყენი, ძახველი და ცირცელი დაამუშავენ.

პოპოოსტაზის გასაუმჯობესებლად მიიღეთ ფასეული მიკროელემენტების შემცველი და შემდეგი კომპონენტებისაგან თანაბარი წილით დაზამადებული ნაყენი: მრავალძარღვას ფოთლო, ბაჰუაწვერას ფესვები, უკვდავა, შავი ანწლის ნაყოფი /6 გრამი ნაყრები 200 მლ. წყალზე/.

ცხვირის დროწოვანას ატროფული პროცესების დროსა და ქეჩრის განვრის შემთხვევაში ცხვირში თუგვის ქონი, ვიტამინი A-ს ზეთოვანი ხსნარი, ქაცვის ან აშმის ზეთი ჩაიწვეოთ.

მადალი მოდის სთავაზობს

საფრანგეთის შემდეგ იტალიაც მოდის მექადაა აღიარებული, სადაც მსოფლიოში სახელგანთქმული მოდელიერები ხშირად მართავენ საგაზაფხულო-საზაფხულო თუ

სამშოდგომო-საზამთრო დეფილექს (ჩვენებებს).

და რამდენად მისასალმებელია, რომ სწორედ აქ, ქართულის სახელმაც გაბრწყინა: მსოფლიოში აღიარებული კუტიურების გვერდით ნელი მარიაკაშვილის ნამუშევარმა მაღალი მოდის ჩვენებაზე პრიზი დაიმსახურა. ეს დიდ მიღწევად ითვლება.

...ვევლაფერი კი თბილისიდან დაიწყო.

ნელი მარიაკაშვილი თბილისის სამხატვრო აკადემიის IV კურსის სტუდენტი იყო, როცა მოსკოვში ურხნალ „ბუტიკის“ მიერ ჩატარებულ ვერობის მხატვარ-მოდელიერთა იმ საერთაშორისო კონკურსში მიიღო მონაწილეობა, რომელსაც ორგანიზაციის პრეზიდენტი, იტალიელი ჯუზეპე მაკალიც ესწრებოდა, ქართველმა მოდელიერმა მაშინ გრან-პრი დაიმსახურა.

ის კონკურსზე საუთარი წითელი კაბით წარსდგა და შემდეგ, სწორედ ამ „საეზიბიო ბარათმა“ (რომელიც რთული ნამუშევარი იყო), ნელი მარიაკაშვილი მსოფლიო მოდელიერთა ოჯახში შეიყვანა. მაშინ მალე გრან-პრის მოპოვების შემდეგ ის იტალიაში მიიწვიეს, კერძოდ მილანის კარლოს სეკოლის სახელმწიფო უნივერსიტეტში კონსტრუირების ფაკულტეტზე სასწავლებლად.

მას შემდეგ თითქმის სამი წელი გაეიდა. ამ ხნის მანძილზე დამწვეები მოდელიერი იტალიაში მაღალი მოდის დიდ ოჯახს უფრო ახლო გაეცნო, მისი კულისების ცხოვრებას ღრმად ჩასწვდა. იქ ხომ მაღალი პროფესიონალიზმისა და დისტანტების ძლიერი სკოლაა, XXI საუკუნის მოდის ნაძვილი სამყაროა; წარმოუდგენლად დახვეწილი ხელოვნებით (როგორც შესრულებით, ასევე ტექნიკის სიახლეებით).

აი, როგორ დაიწყო ქართული ნიჭის აღზევება. ჯერ კიდევ 15 წლის იყო ნელი მარიაკაშვილი, როცა პირველად მიიღო მონაწილეობა თბილისში გამართულ კონკურსზე და მაშინ A კატეგორია (დამწვებათათვის) მიანიჭეს, მეორე გამარჯვებაზე B კატეგორია (გამოცდილების) მიიღო, ხოლო მესამეზე – E კატეგორია (პროფესიონალიზმის).

იტალიაში გამგზავრებამდე, ბოლო კონკურსზე ახალი კოლექცია, 30 მოდელი გაიტანა. ეს გახლდათ უნიკალური შემთხვევა, რადგანაც დიზაინერი, შემსრულე-

ბული (თვითონ კერავდა) და მანეკნი თავად ნელი იყო. პოდიუმზეც თამამდ გადიოდა, რადგან თბილისის სახელმწიფო ფილარმონიაში მანეკნების კურსები დაამთავრა და ფიური 170 სმ. სიმაღლეზე დააკმაყოფილა.

ნელი მარიაკაშვილი ერთი წელი მილანის კარლოს სეკოლის სახელმწიფო უნივერსიტეტში სწავლობდა, რომელიც მაღალი ქულებით დაამთავრა (ქულები იწერება მოდელირების, კონსტრუირებისა და ფანტაზიის შეფასებით). ასეთი წარმატებისათვის იშვიათად თუ ვინმეს მიუღწევია.

ამის შემდეგ სწავლა იმავე უნივერსიტეტში კომპიუტერულ კონსტრუირებაზე გააგრძელა. იქ უკვე ხელთ აღარ მუშაობენ, ვევლაფერი ტექნიკასაა მიწოდებული. აღსანიშნავია, რომ პარადელურად იტალიური ენაც შეისწავლა, თავისუფლად საუბრობს.

მსოფლიოში ცნობილმა იაპონურმა აქსესუარების ფირმამ „VKK“ საკონკურსოდ 10 მოდელი შეარჩია, ერთ-ერთი მათგანი ქართველი იყო, რომელმაც ის ნამუშევარი წარადგინა, სადაც უხვადაა გამოყენებული ამ ფირმის აქსესუარები. ამ კონკურსზე ნელი მარიაკაშვილმა გამომარჯვა და გრან-პრი აიღო, ოქროს ნემსითა და ნოუტ-ბუქით (კომპიუტერი) დააჯილდოვეს.

ეს მოდელი ფირმამ წაიღო, წესია – ერთი წლის შემდეგ ამ მოდელს

● ნელი მარკაშვილი პრიზის გადაცემის დროს

ვევლან წარდგენენ.

ინსტიტუტი რომ დაამთავრა, ნელიმ კიდევ ერთ დიდ კონკურსში მიიღო მონაწილეობა, ეს იყო ფორმა „ITIERRE“-ს გაერთიანება, სადაც შედიან დოლჩე გაბანა, ფერე, რობერტო კავალი, ექსტუ, ვერსაჩე და ვერსუსი, კოსტუმე ნაციონალე, რომეო ჯილი. ეს ფორმა აქციათა 80 პროცენტს ფლობს, დანარჩენი 20 პროცენტში ჩამოთვლილი მოდელიერებისაა ვველასი ერთად. სწორედ ამ ფორმამ ჩაატარა მილანში შესარჩევი კონკურსები. ქართველმა მოდელიერმა უფლება მოიპოვა გაველო ხუთთვიანი სტაჟირება, ხოლო შემდეგ კიდევ 7 თვით ჟან-ფრანკო ფერესთან მოხვედრილიყო.

ახლა ნელის მიზანია მუშაობა დაიწყოს ისეთ ცნობილ მოდელიერთან, როგორც ჟან-ფრანკო ფერეა.

სწორედ ამ გზით მივა მოდელიერებასთან, ჭეშმარიტ პროფესიონალზომთან და ექნება შანსი თავისი გემოვნება და ნიჭი მსოფლიო მოდის მოთხოვნებს მარკოს.

ახლანხან ნელი მარკაშვილი თბილისში იყო ჩამოსული და ვთხოვეთ ეპასუხა რამდენიმე კითხვაზე სპეციალურად ჟურნალ „საქართველოს ქალის“ მკითხველებისათვის.

– მოდელიერებაში ორი ხაზი გამოიკვეთა. მოდა უტილიტა, სამომხმარებლო და მოდა ხელოვნება, ანუ მაღალი მოდა, რომლის თითოეული ნიმუში ხელოვნებაა და არა მოხმარების საგანი.

ახლა უცხოეთში, კერძოდ იტალიაში, რომელი სახის მოდელეებზე მუშაობენ – „მზა ტანსაცმლისთვის“ თუ სამუხეუმო დარბაზებისთვის?

– მოდელიერები ძირითადად მუშაობენ სამომხმარებლო, მზა ტანსაცმლის მოდელეებზე. მაგალითად, 700 მოდელიდან „ტირაჟირებაზე“ – წარმოებაში გაიშვება ახალი კოლექციის 300 მოდელი, დანარჩენი გადაიყრება. მათ არ ენახებათ ძვირადღირებული ქსოვილებისაგან შეკერილი ძვირფასი ტანსაცმელი თავიდან მოიშორონ.

– მე თქვენს ნამუშევრებში ვნახე იტალიურ ჟურნალში გამოქვეყნებული მოდელები, რომლებიც ბეწვითაა შესრულებული. ბეწვი დაუბრუნდა მოდას?

– დიან, ბეწვი მოდას დაუბრუნდა, სრულიად სხვადასხვა ვარიაციებით, ქურქებიდან დაწყებული, ბეწვის პატარა ნაჭრებით ჩადგმულ ქურთუკებამდე.

– მოდაში დარჩება თუ არა ტყავი?

– ტყავი ნებისმიერ ნაწარმშია. მოდურია ბუნებრივი ფერები – ზეთისხილისფერიდან ყავისფერ-შავამდე. ძველებურად მოდაშია ჯინსებიც, გრძელი შარბები, მსხვილი ნაქსოვით, ვედეკტი, საზაფხულოდ ღია ფერის მინი-კაბები, შერეული და შორტები, საგზაჯახულოდ – ატლასი, დაუმუშავებული აბრეშუმისაგან შექმნილი კაბა-ბლუზები.

– მოდელზე მუშაობისას წინასწარ თუ ხდება ქსოვილის დამუშავება?

– სანამ ქსოვილს პროექტში ჩაუშვებენ, წინასწარ ხდება მისი გარეცხვა, გაუთოება, რათა შემდეგ ყოველმხრივ დამუშავებული მოდელი ბოლომდე ფორმაცუცველი დარჩეს. ეს თანამედროვე მოდის ერთ-ერთი ძირითადი პირობაა.

– როდის დაბრუნდებით სამშობლოში და რას აპირებთ მომავალში?

– ვფიქრობ, ორი წელი ვიმუშაო იტალიაში. იქ სულ სხვა მიღწევებია და როცა ჩამოვალ, ისეთივე სისტემით მინდა გავაგრძელო. მაგალითისათვის მოვიყვან: თუნდაც თარგზე გამოჭრილ სისუსტეს და ტექნიკურ დახვეწილობას...

ისე, საქართველოში ყოველთვის კარგად იცვამდნენ, ვისურვებდი, ჩვენს ქვეყანაშიც დამკვიდრებულიყოს მაღალი მოდის ჭეშმარიტი კულტურა, რომ ვველას გემოვნებით და მოდურად ეცვას.

ესაუბრა ირმა ჩოშიბაპაშვილი

როგორ ვიკვებოთ

კვრცნი

ქიმიური კვრცნი ერთადერთი პროდუქტია, რომელსაც ორგანიზმი 97 პროცენტით თვისებს. ის ძალიან აღსაღებანდ შეუცვლელია და თან წიღებს დაგროვებას აფრცხებს.

ორგანიზმი უკეთ თვისებს თხოლო კვრცს, ნაყოფად მიზარაშულს, ხოლო უმს - ნაწილობრივ.

კვრცის გული ბრწყინვალე პროფილაქტიკური საშუალებაა ათეროსკლეროზისა და ონკოლოგიური დაავადების საწინააღმდეგოდ.

კვრცნი ლეიტინის ერთ-ერთი ბუნებრივი წყაროა, რომლისგანაც შედგება ჩვენი სხეულის ყველა უჯრედი და ხელს უწყობს ქოლესტერინის დამუას. გარდა ამისა, კვრცნი შეიცავს ცხიმამსხნელ ვიტამინებს (A, D, E, K, B1, B2, B6, B12 (ბიოტინს) B1 (ქოლინი), მი-

კროლეუმენტებიდან - ფოსფორს, რყანას, სპილენძს, მაგნიუმს, იოდს და ეს ყველაფერი „ბინადროს“ კვრცის გულში.

ცილა უფრო ღარიბია, მასში შედის მხოლოდ ფოსფორი, კალციუმი და სელინი.

რაც შეეხება ნაჭუსს - 90 პროცენტი კალციუმი, გარდა ამისა, შეიცავს ფტორს, ფოსფორს, იოდს.

თუ გასუნებთ დეიძლი (პეპატივი), ნაღვის ბუშტის დაავადებები და დაავადი, ნუ მიუტანებთ უმ და შუქუარ კვრცს, თუ თავს კვრცის ვიკვებთ, მიიღეთ კვირაში ორჯერ, ოდნოდ თოხლო.

უმი კვრცნი სასარგებლო არაა, გარდა ამისა, ის შეიძლება გახდეს საღმინლის ან ქიმიის გრაბით დაავადების მიზეზი.

ლეიტინიანი საკვები უხმბიუმს

B ჯგუფის ვიტამინებიდან ერთ-ერთი - ლეიტინი, ორსული ქალეუბისათვის სასარგებლო საკვები დანაბატი აღმოჩნდა.

ამერიკელმა მედიკარებმა გამოაღვიწეს, რომ ბუნებრივ, რომელთა დეფიციტი ორსულობის დროს ლეიტინის იდეფინე, გამოჩრქეულად კარგად სწავლობენ და მშენიერი მესის რებითაც გამოიჩრქევათ. ლეიტინით მიღობა ის პროდუქტებია, რომელთაც ბერი დიეტა კრძალავს:

პაპაია ანუ ნსკი

პაპაია ანუ ნსკი - მოყვითალო, ნარინჯისფერია, ოჯალური ფრმა და პრაილა კანი აქვს. მისი რბილობი ძალზე სურნელოვანია და წყინაი.

ის შეიცავს კანისთვის აუცილებელ A ვიტამინს და მცენარეულ ფერმენტ პაპაინს, რომელიც მყდარ უჯრედებს აცოლებს კანს, ასწორებს და პარიალებს, იცავს ნაოჭებისგან. ნაყოფის ორგანული მჟავები ქსინააღმდეგება თმის ცვენას და დაყოფას.

პაპაიაში შემავალი ანტიბიოტი ნივთიერებები აშუშებენ მცირე იარებსა და ნაყრებებს, ასევე იზარეაგის შეზღედო ნაყრებსა და ნაწიბურებს.

ორგანული მჟავები და ბექტინი ხელს უწყობს საკვების გადამამუაებას, აუწყობს თვითმეგრმენტას წყლულის, კოლტისა და გასტრიტის დროს. შევლის ვაზზობას. საყარისია, მიირთვათ ერთი ნაჭერი და ნაწლავების

კვრცის გული, დეიძლი და ხორცი. აღსანიშნავია, რომ ლეიტინით: საკვების გამდიდრება არანაირ უწყუნებას არ იწვევს. ცდებმა დაავადანია, რომ ახალშობილებში სერუული ქსოვილობა შეცვლილია. მეცნიერებმა ვერ გაიგეს, რის გამო იცვლებოდა უჯრედების აგებულება. სავარაოლოდ, ლეიტინის ზემოქმედებით, ერთობი გენი ითრგუნება, რომელიც სერუული უჯრედების დაყოფას უშლის ხელს.

საყარის ანუ ნსკი

მიუქმება გაუქმობდებდა. პაპაიას თესლში შემავალი ნივთიერებები კი აქრობს მეტროპოზს.

ეს ეგზოტურები ხოლო შეიცავს ბერი კალციუმს. მისი სისტემატური მიღება ოსტეოპოროზის წარმოქმნას ქსინააღმდეგება.

პაპაიას წყინი ძალზე ფასეული პროდუქტია. აქვს მატონისებელი თვისება. უმედიანებ ქრევათს, მოვისნისთი დაღლილობას და პათიას.

მატერებებისგან პირის ღრუს გასაწმენდ, ჭამის შემდეგ, ხოთი წეთის განმეღობაში პაპაიას თესლი დალეუთ, მერი ცივი წყლით გამოილეუთ.

ნსკის ხის ნაყოფი მდიდარია რტინით და სასურველია მისი ნაყლობით გამოწყეული ანემიისას მიირთვათ. ის აწესრიგებს მესსტრუალურ ციკლს, აგაცილებს სისუტეს, მხინარობას, გაღმინაბებს და დაღლას.

საყა

იტალიელი დიეტოლოგის აღმოჩენაა, არ დაიჯეროთ ვაგის მარეზბლობის შესახებ შეთხზული ისტორიები. მისი აზრით, არსებობს დასაბუთებული სამეცნიერო ფაქტები, რომლებიც ამ უმელებს სასმელის სარგებლობას ადასტურებს. ამასთანავე, რაც უფრო მაგარია ვაგა, მით უფრო სასარგებლოა.

ვაგა ტანისთვის და ანტიოქსიდანტებს შეიცავს, ნივთიერებებს, რომლებიც დადებითად მოქმედებს გულსა და არტერიებზე. ცნობილია, რომ ვაგა თავის ტკივილსაც აყუჩებს. სასმელი დადებითად მოქმედებს დეიძლზე - ხელს უშლის ციროზის ჩამოყალიბებას და ქვების წარმოქმნას. თუმცა არსებობენ ადამიანები, რომელთათვისაც მაგარი ვაგა სა-

სარგებლო არ არის. ამ ჯგუფში შედარს კუჭის წყლულით დაავადებულები და გულ-სისხლძარღვთა პრობლემების მქონენი. ამასთანავე, ვაგის სისხას აუცილებელია ზომიერების დაცვა. ძალიან დიდი რაოდენობით მაგარი ვაგა შეიძლება ნევროზისა და გულის ანქარების მიზეზი გახდეს.

დაავადებულები ვაგის ბუნებრივსა ურევენ. მათი მტკიცებით, მინიმუმ ვაგა სკოლის მოსწავლეებისთვის სასარგებლოა, რომელსაც დიდიანობით ადრე ადგობა და სკოლაში ინტენსიური მეცადინეობის დაწყება უჭირს.

თეპზი

ადამიანის ჯანმრეებლობა სწორი კებაა. იმ ქვეყნებში, სადაც მოსახლეობა წყამდენარეობითა და თვისთი ფეგებება (იპაბიზი, სხლითაშუაზღვის ქვეყნები, საბერძნეთი), ინვარტები გაცილებით იმეობათა.

ხორციდან განსხვავებით, თეპზი შეიცავს უნიკალსაღერ ცხიმოვან მჟავებს, რომლებიც აბრელებს ათეროსკლეროზის და გულის დაავადებების განვითარებას. ამასთანავე, თეპზის ხორცი გაცილებით სასარგებლოა, ვიერ ქონი.

თეპზის შემადგენლობაში შედის სრულფასოვანი ცილები (23 პროცენტად), მათ შორის - შეუცვლელი ამინომჟავა მეთიონინი

(საქონლის ხორცი იგი გაცილებით ნაყლებია). გარდა ამისა, თეპზის ხორცი ნაყოფად კალიორული და ოდნოდ მოსაწვლელია, რადგან მასში ჭარბობს ღინოლისა და ღინოლისანი უჯრედი ცხიმოვანი მჟავები, A და D ვიტამინები. თეპზი მდიდარია ფოსფორით, იოდით, სპილენძითა და მანგანუმით, რომლებიც აუცილებელია ნივთიერებათა ცვლისთვის, ძელოვანი ქსოვილის ფორმირებისა და თავის ტვინის ფუნქციონირებისათვის. ამასთანავე, მასში თითქმის არ არის შემავალი თეპზი ქსოვილი-კოლაგენი. ამიტომ მისი მომზადებაც და გაღამუშავებაც იოლია. შედარები: ნებისმიერი სახეობის თეპზის ხორცი კუჭში 2-3 საათი რჩება, ხოლო საქონლისა და ქიმიის - 4 საათი.

თეპზის მომზადებას ცოდნა სჭირდება

გაციული თეპზი გასაღნობად ჩადეთ მარილიან წყალში, სანამ სასახეროდ მაინც არ გაღლებება. ასე იგი ვიტამინებსა და მინერალურ ნივთიერებებს ინარჩუნებს. თეპზის ფილე გაუღნობად მიზარაშეთ ან შეწყით. თუ თეპზის მიზარაშეთა გსურთ, ცხელ წყალში ჩადეთ და როცა აღუღდება, დაუმატეთ მარილი. ამგვარად იგი ცილებს შეინარჩუნებს.

სახაფხულო კერძები

ზაფხულის ცხელ დღეებში, „ბორში“ ან სხვა ცხელი, წვნიანი კერძები ისე არ გავსაძინებებს, როგორც ზამთარში, მაგრამ ყოველდღე შემწვარი კარტოფილი ან მაინონებით შეზავებული სალათებიც სადილის მაგიერი ვერ იქნება და სოუსით მომზადებული (ნახევრად წვნიანი) სორცი, ან ქათამი მაინც მოგესურვებათ. ბაჭეში ჩადებული ქათამი ან თევზი ზამთარ-ზაფხულ ყოველთვის სასიამოვნო საჭმელია, მაგრამ თუ ნივთი არ გაქვთ? ...ამაში შეგიძლიათ ბაჭე შეცვალოთ პამიდურისა და ბუღარული წიწაკის განრიბებით (სოუსით).

შეშვავი ქათამი, სოკო ან თევზი „გაჩვიო“

მასალა: 1 კილო პამიდორი, 500 გრამი ბუღარული წიწაკა, ხმელი ქინძი და უცხო სუნელი (ორ-ორი ჩაის კოეზი), 10 კბილი დანაყილი ნიორი, წითელი პილპილი, მარილი.

1 ქათამი, 1 კილო სორცი, ან კილონახევარი თევზი. გარეცხილი და თესლამოცილი ბუღარული წითელი წიწაკა დაჭრით, მოათავსეთ ქვაბში, დამუბტეთ კანცაცლონი დაჭრილი პამიდორი, შედგით საშუალო სიმხურვალის ცეცხლზე და აუღელი ამ დრომდე (უცადეთ არ მიიწვას), ვიდრე წიწაკა კარგად არ მოხარშება.

შპა, მოხარული მასა გააღატანეთ თუმცაღანზე, გახეხეთ ხის კოეზით და შევახეთ ქინძით, უცხო სუნელით, დანაყილი ნიორით, პილპილით და კვლავ შედგით ცეცხლზე. წამოღულდება თუ არა, 1-2 წუთის შემდეგ გაძლივით, გააცვეთ, მოათავსეთ შესაფერის ჭურჭელში და ჩააწყვეთ შვგ შემწვარი ქათამი (თევზი ან სორცი).

ასეთი განრიბი შეგიძლიათ მოათავსოთ მაცივარში და ნებისმიერ დროს გამოიყენოთ შემწვარი ან მოხარული კარტოფილიან ან სორცის ფარშით მომზადებულ მაკარონთან.

ჩანსონი ქათამი

მასალა: 1 ქათამი (ვარია), 500 გრამი პამიდორი, 6-7 თავი ხახვი, 150 გრამი კარაქი, ერთი ვონა ორზახში, 1 კონა კამა, 6-7 კბილი დანაყილი ნიორი, წითელი წიწაკა.

სქელძირიან ქვაბში მოათავსეთ კარაქი, ნახევარ კოლოგებად (ძალიან სიფრთხილად) დაჭრილი ხახვი, შემდეგ კანცაცლონი, დაჭრილი პამიდორი, მოაყარეთ 1 ჩაის კოეზი მარილი, წვრილად დაჭრილი ორზახში და კამა, მცირედწინ პილპილი, ზემოდან მოფინეთ ქათმის ნაჭრები, ჯერ კუჭი ფეხები, კისერი,

თეთრი სორცი, გვერდის ნაჭრები, შემდეგ ბარკალი, მისი გადანაჭერი. და ბოლოს ფრთები და დევიძი. ქვაბს დახარეთ ზეფი, დადგით საშუალო სიმხურვალის ცეცხლზე და აღუღეთ 20-25 წუთი. შეამოწმეთ, თუ ხორცი მზადაა (არ ჩაიშალოს) გაუწითანეთ მარილი, თუ ავლავ მოაფრქვეთ მცირეოდენ პილპილიან ერთად, გაძლივით ცეცხლიდან ქვაბი და ვიდრე ცხელია, ნელ-ნელა შეანრთეთ, პილპილი და მარილი თანაბრად რომ გადანაწილდეს.

ბაღიჯანი ზეფის სუსუნით

მასალა: 1 კილო მოგრძო ბადრიჯანი, 150 გრამი კარაქი, 1 ჩაის ჭკეპ ზეთი, 1 ჩაის ჭკეპ ბრინჯი, 4 თავი ხახვი, თითო კონა: ორზახში, რეპანი, ქინძი.

გარეცხილ, ყუნწმოჭრილ ბადრიჯანს ამოაცალეთ გული, კარგად ამოფხვით ბრინჯის ამოსაყენად. ვიდრე ბრინჯის სატენს მოამზადებთ ამოფხვით ბადრიჯანი ჩაყარეთ ცივ წყალში. მოხარშულ (და არა გადანარშულ) ბრინჯს გადაავლეთ ცივი წყალი. შეაზავეთ

ძალიან წვრილად დაჭრილი ნახევარი ჭკეპ ზეთში მომუშული ხახვი, წვრილად დაჭრილი ორზახში, რეპანი, შავი პილპილითა და მარილით. მიღებული მასით ამოტყრეთ ბადრიჯანი და შეწიეთ ზეთში. შემწვარი ბადრიჯანი გადაიტანეთ ლანგარზე და ზემოდან მოაყარეთ წვრილად დაჭრილი ქინძი.

ბადრიჯანი შეგიძლიათ მიირთოთ ნებისმიერი საწყებლით, მაიონეტით, ან არაყნით.

თევზი კაღვლით

მასალა: თევზის „ფილე“ 1 კილო, 100 გრამი კარაქი, 2-3 ცალი კვერცხი, 10 გრამი თეთრი პურის გული, ერთი კონა ორზახში, შავი პილპილი, ხახვი, 1-2 თავი (100 გრამი), ორცხობილის ფხენილი.

ფილის მოაშორეთ კანი და ფეხები, გარეცხეთ, გაამშრალეთ ტილოთი (დაწრტეთ წყლისგან) და ხახვიან, მწვანილიან და ნი-

ორთან ერთად გაატარეთ სორცსაყებ მანქანაში. შურეთ 1 კვერცხი, დაბალი გაწურული პურის გული, შავი პილპილი, მარილი. მიღებულ მასას შურით შერბილებული, მოღვენილი კარაქი, დავაით გუნდებდა, მიეთ კატლეტის ფორმა, ამოავლეთ 2 ცალ ათევევლ კვერცხში, შემდეგ ორცხობილას ფხენილი და შეწიეთ ზეთში. სუფრანზე მიიტანეთ შემწვარ კარტოფილიან ერთად.

ნივთიანი ნაჭო სუფიოსით

მასალა: 300 გრამი ხაჭო, 50 გრამი კარაქი, 200 გრამი არაყანი, სორცსაყებ მანქანაში გატარებული 100 გრამი ნივთი, ნახევარი ჩაის ხმელი ხმელი ქინძი, 1 ჩაის ხმელი უცხო სუნელი, 2-3 კბილი დანაყილი ნიორი.

კარგად შერბილებული (მოღვენილი) კარაქი შურეთ ხაჭოს, უყავით მცირეოდენ მარილი, ქინძი, უცხო სუნელი, დანაყილი ნიორი შურეთ არაყანს, ხაჭოს მასას მოაყარეთ გატარებული ნივთი, დაუმატეთ არაყანი, კარგად აურიეთ და მოათავსეთ შესაფერის ჭურჭელში.

ურდაქციის მისამართი:
280096, ქ. თბილისი,
მ. კოსტავას ქ. №14.
V სართული
რედაქციის
ტელეფონი:
99-98-71

ოთხ გვერდზე მეტ ნახეჭდ
მასალას ნუ შემიგვთავაზებთ

„მაჭანკალის“ მოგზაურობა დასრულდა...

ახალი სენსაცია თბილისში: მისის თვეში, 10 წლის წინ ხელოვნების მუზეუმიდან გატაცებული მსოფლიო შედევრები, კრანახის „მაჭანკალი“ და რეისდალის „ჩანჩქერებიანი პეიზაჟი“ იპოვეს. მე-16 საუკუნის გერმანელი ფერმწერისა და გრაფიკოსის ლუკას კრანახ უფროსის „მაჭანკლის“ და ჰოლანდიელი პეიზაჟისტის იაკობ ვან რეისდალის „ჩანჩქერებიანი პეიზაჟი“ ორიგინალების პოვნამ გააოცა საზოგადოება. ზეთის საღებავით ხეზე შესრულებულ „მაჭანკალზე“ მისი შემოქმედის ლუკას კრანახ უფროსის ხელწერის დამადასტურებელი დამლა – ფრთებიანი გველეშაპი და ამოტიფურული თარიღი 1542 წელი ადასტურებს, რომ იგი მხატვრის შვილის – ლუკას კრანახ უმცროსის არაა.

„მაჭანკალი“ ხანგრძლივი მოგზაურობით დიდად არ დაზიანებულა, „ჩანჩქერებიანი პეიზაჟს“ კი სერიოზული რესტავრაცია დასჭირდება.

ტყუილად ნუ ევონება ვინმეს, რომ ეს ორი შე-

დევრი ზეციდან ჩამოვარდა. მათ პოვნას რამდენიმე წლის შრომა დასჭირდა, რასაც ალბათ, მალე მოეფინება ნათელი. მანამდე კი იმ ადამიანების ღვაწლი შეევაფასოთ, რომლებმაც არაფერი დაიშურეს, რომ საქსონიის კურფურსტის კარის მხატვრის „მაჭანკალი“ საქართველოსთვის შემოენახათ.

...1920 წელს მხატვარმა დიმიტრი შევარდნაძემ იგი შეძლებული თბილისელის, ყორღანოვის ოჯახისაგან შეიძინა. დიმიტრი შევარდნაძე ხელოვნების მუზეუმის ერთ-ერთი დამფუძნებელია და „მაჭანკლის“ გამოფენა იქ სურდა. სულ თავიდან სურათი რომანოვების ოჯახის საკუთრება იყო. შემდეგ იგი რომანოვების საზაფხულო რეზიდენციაში, ლიკანის სასახლეში ჰქონიათ და ყორღანოვსაც ეს ტილო ლიკანიდან ჩამოუტანია. მალე „მაჭანკალი“ მენშევიური მთავრობის მიერ

საზღვარგარეთ გატანილ ეროვნულ საგანძურთან ერთად იწყებს მოგზაურობას და პარიზში ხვდება. 1945 წელს დიდი ქართველის, ექვთიმე თაყაიშვილის თაოსნობით უმდიდრეს ქართულ საგანძურთან ერთად გერმანელი მხატვრის ტილოც უბრუნდება საქართველოს. ხელოვნების მუზეუმში მას უაძრავი დამთავლიერებელი ჰყავდა. მაგრამ ამ იშვიათ ტილოს დაკარგვის საფრთხე ისევ ელოდა. 1970 წელს სურათი სარესტავრაციოდ მოსკოვში გააგზავნეს და 7 წლის განმავლობაში ამაოდ ელოდნენ მის დაბრუნებას. მუზეუმის მამინდელ დირექტორს, ბატონ თამაზ სანიციძეს დიდი ძალისხმევა დასჭირდა, რომ „მაჭანკალს“ კვლავ თბილისში დაედო ბინა.

...მალე ამ ორ შედევრს მესამე შემოემატება – 1994 წელს გაუნინარებული სურათი, მე-17 საუკუნის ცნობილი ფრანგი ფერმწერის ჟან ბატისტ შარდენის ნატურმორტი.

702008

ბთავაზოვტი

ინდექსი 76178

ნიმუზებს საზაფხულო კოლექცი- იდან

